І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 16-го ЖОВТНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, OCTOBER 16, 1974 No. 186. VOL. LXXXI

УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ В'ЯЗЕНЬ ІВАН А. ГЕЛЬ ПРОГОЛОСИВ ДВОТИЖНЕВУ ГОЛОДІВКУ

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталася вістка з Мордовських концтаборів в СССР, що український політичний в'язень Іван А. Гель проголосив на 14 жовтня 1974 р. двотижневу голодівку на знак протесту проти жорстокостей таборової адміністрації, примусової праці, тяжких кар за невиконання норми праці та проти ув'язнення разом з кримінальними злочинцями.

Іван Андрійович Гель народився 18 липня 1937 р. в Клицко, Городоцького району на Львівщині. До першого арешту працював на електровакуумному заводі і студіював на історичному факультеті Львівського університету, який успішно закінчив. Вперше був засуджений на 3 роки ВТК (виправно-трудова колонія) суворого режиму за розповсюджування українського самвидаву і закордонних видань. Своє ув'язнення І. Гель відбув в 11-му таборі (с. Явас) Мордовських політичних лагерів.

З ув'язнення Іван Гель повернувся в серпні 1968 р. Працював техніком у Самбірському управлінні експлуатації осушних систем і гірських рік на Львівщині. Став відомий по цілій Україні зі свого виступу на похоронах Алли Горської.

І. Гель був вдруге заарештований в половині січня 1972 р. і засуджений в половині серпня 1972 р. за статтею 62-2 Кримінального Кодексу УССР на 5 років особливого режиму, 5 років суворого і 5 років заслання.

Акт обвинувачення Івана А. Геля

Сюди дістався акт обвинувачення Івана А. Геля з датою 20 липня 1972 р., який підписали начальник львівського КГБ Полудень, Крайчинський і Рапота.

Нижче подаємо витяги з цього акту обвинувачення:

„Справа 205, Ст. 62, ч. 2. Управління КДБ при РМ УРСР по Львівській обл.

В зв'язку з розслідуванням кримінальної справи Но. 196 відносно Чорновола В. 13. І. 72 р. був затриманий, а 14. І. заарештований до кримінальної відповідальности Гель Іван А. по справі ч. 2, ст. 62 КК УРСР.

Під час обшуку в кватирі Геля було знайдено і вилучено ряд документів „самвидаву" антирадянського, наклепницького, націоналістичного змісту, виконані Гелем І. А. рукописні тексти такого змісту і збірку антирадянських віршів під назвою „Невольницькі плачі" — автора засудженого за зраду Батьківщини Красівського.

Гель, повернувшись 1968

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЖИТТЯ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА СЕРЙОЗНО ЗАГРОЖЕНЕ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — З України наспіла вістка, що Валентин Мороз, який ще 8 ц. м. перебував у в'язниці у Володимирі, серйозно захворів на запалення жовчевого міхура. Лікарі ствердили, що у зв'язку з тримісячною голодівкою, яка привела до знесилення Мороза, ця недуга створює серйозну загрозу для його життя.

Рівночасно органи КГБ посилили тероризування дружини Мороза, Раї. Від неї вимагають, щоб вона перестала турбуватись долею чоловіка, погрожують, що звільнять з праці і викинуть з квартири. Останньо „невідомі" напасники вибили вікна в її хаті, при чому один камінь ударив її в голову.

ЗАПИТИ ПРО МОРОЗА В КАНАДСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Торонто. (Комітет Оборони Мороза) — інформує, що в перший день після відкриття 30-го парляменту Канади — 1-го жовтня ц. р. посол Стенлі Новлс (НДП — Вінніпеґ) підняв справу Мороза. Новлс, один із найбільш респектованих канадських парляментаристів поставив запитання міністрові закордонних справ Канади Алленові МекЕкена: „Чи міністер може нас повідомити, що уряд зробив від останнього засідання парляменту, щоби переконати совєтські власті звільнити вченого Валентина Мороза?" Міністер МекЕкен відповів, що справу Мороза він порушив недавно в розмові з совєтським міністром закордонних справ Громиком. „Було видно, що наші прохання за інформацією були потрактовані серйозно, і Громико заявив, що стан здоров'я Мороза нормальний. Переведено медичну перевірку і його стан задовільний; він відбуває регулярні вправи і перебуває під нормальною лікарською опікою." Коли посол Новлс додатково поставив питання, що зроблено в справі звільнення Мороза, бо „незалежно від стану здоров'я, справедливість цього вимагає", МекЕкен заявив, що цієї справи не заторкувано в розмові з Громиком. Він сказав, що йшлося про умови, в яких Мороз знаходиться, і що під цю пору він не підносив дальших питань відносно Мороза.

На тлі такої відповіді, колишній прем'єр Канади Джон Діфенбейкер в четвер 3-го жовтня заквестіонував, чому Канада не поставить справу порушення людських прав в СССР і права самостійности уярмлених в СССР народів на денний порядок нарад в ООН. Джон Діфенбейкер ствердив, що це нонсенс, що Канада тихенько розмавляє про Мороза і задоволена відповіддю, що мовляв, Мороз добре почувається. Проте, вимагав Діфенбейкер, Канада повинна публічно стати в ООН і домагатися точних інформацій про Мороза.

Онтарійський парляментарист домагається дозволу відвідати Мороза

Торонто. — Як уже за повідомленням Комітету Оборони Мороза коротко інформовано, відомий онтарійський парляментарист д-р Мортон Мулман з Торонта (НДП — округа Гай Парк), 3-го жовтня скликав в провінційній леґіслятурі пресову конференцію в справі Валентина Мороза. На конференції д-р М. Шулман, який є діючим лікарем, повідомив пресу про те, що він ще 9-го вересня звернувся до совєтського амбасадора в Оттаві про дозвіл поїхати до СССР, щоби перевірити стан здоров'я Валентина Мороза. В листі, якого Шулман вислав до совєтського амбасадора А.Н. Яковлева, він покликається на звернення дружини Мороза до міжнародного Пенклюбу і м.ін. пише:

„Відколи прем'єр Трудо звернувся в справі Мороза до Вашої амбасади в липні, щораз більше канадців затривожилися долею Мороза. Немає сумніву, що найновіші вістки збільшили це затривоження серед канадців, а особливо серед моїх співлікарів і в мене. Виходить, що стан здоров'я вимагає негайного нагляду, а згідно зі зверненням Раїси Мороз, тюремні власті не дозволили лікареві з-поза тюрми перевірити стан здоров'я Мороза. „Щоби заспокоїти моє власне сумління і перевірити постійні розбіжності у вістках про його здоров'я, і для певности, що робиться все для збереження його життя, я хотів би поїхати до Совєтського Союзу з метою переведення незалежної медичної перевірки здоров'я Мороза.

„Тому, що ситуація така

(Закінчення на стор. 4-ій)

Конґресмен Б. Ґілман вніс резолюцію в обороні В. Мороза

Тілс, Н. Й. — У відповідь на інтервенцію д-ра Олега Волянського, директора стейтової лікарні і реґабілітаційного центру Лечворт Вілледж, конґресмен Бенжамін А. Ґілман із стейту Ню Йорку вніс формально 1 жовтня у Палаті Репрезентантів резолюцію у підтримку вже раніше внесених резолюцій в обороні Валентина Мороза, який находиться в ув'язненні у Владимірській тюрмі в СССР і продовжує голодівку. У заяві конґресмен Ґілман ствердвжує, що він „приєднується сьогодні до багатьох моїх колеґ як коспонзор співзвучної із сенатською резолюції, яка домагається свободи для двох ув'язнених українців, Валентина Мороза, 38-літнього історика, і Леоніда Плюща, 34-літнього математика". Далі у заяві конґресмен Ґілман докладніше інформує про мотиви такого свого рішення і подає деякі дані про В. Мороза і Л. Плюща та причини їхнього ув'язнення. Його внесок закінчується заявою, що „наша держава мусить продовжувати, з непослабнутою рушучістю, намагання охороняти основні права людини і протиставитися терпінням і переслідуванням, де вони б не траплялися".

У листі до д-ра О. Волянського конґресмен Б. Ґілман запевняє, що він постійно матиме на увазі „долю цих двох людей". Конґресмен Ґілман є членом Конґресової комісії для зовнішніх справ.

Українці в Австралії поодиноко і збірно виступають в обороні Валентина Мороза

Кенбера. — Комітет Оборони Валентина Мороза, який вже від довшого часу веде відповідні акції головно серед австралійського населення і урядових чинників, вислав останньо, в зв'язку з новими вістками про Мороза, протестаційні телеграми до амбасади СССР у Кенбері, представництва УССР у Ню Йорку, генерального некретаря КПСС Леоніда Брежнєва, Володимира Щербицького і Косиґіна, як також до прем'єр - міністра Австралії Вітлема, лідера опозиції Снедена, міністра закордонних справ і інших високих урядовців та парляментаристів. Акція в обороні Валентина Мороза ведеться, як інформує згаданий Комітет, по цілій Австралії, але особливо вона ефектовно проходить у великих скупченнях українців.

І один в полі воїн

Це практично доказав о. протопр. Іван Шевців, який вислав в обороні Валентина Мороза і других культурних діячів цілий ряд листів до визначних австралійців в тому числі до заступника прем'єр міністра федерального уряду д-ра Дж. Кейрнса. В листі о. Шевців пише: „Український історик, Валентин Мороз, проголосив 1-го липня 1974 р. голодівку у Владімірській тюрмі. Чи змогли б Ви звернутися до совєтської влади в ім'я гуманности і принципів, які заступаєте, щоб його випустили з тюрми та дозволили еміґрувати до Австралії. Усі кошти, зв'язані з тим, я покрию".

У відповідь на телеграму заступник прем'єр - міністра написав о. І. Шевцеву, що „телеграму одержав і обіцяю Вам розвідатись, чи можу допомогти Валентинові Морозові, а про висліди повідомлю Вас". Внедовзі о. І. Шевців одержав відповідь і залучену копію листа, в якому австралійські парляментаристи звертаються до совєтської амбасади у справі звільнення В. Мороза. „На жаль, пишеться в листі, ми не могли добитися чогось більшого, бо Мороз суджений законним судом". В листі совєтської амбасади до д-ра Кейрнса пишеться: „Пишемо до Вас, щоб потвердити одержання Вашого листа в справі В. Мороза. В. Мороз був засуджений совєтським судом за параграфом кримінального кодексу за підривну діяльність й тепер знаходиться в тюрмі. Амбасада не є спроможна чимнебудь допомогти в справі, яку може вирішити тільки суд".

В Торонті розміщено дошки з повідомленням про Мороза

Торонто. (Комітет Оборони Мороза) — Заходами Комітету Оборони Мороза, торонтонська фірма стінних оголошень розмістила 20 стінних об'яв великого формату (5x3 метри) на головних перехрестях доріг в Торонті, які звертають увагу публіки на справу Мороза. Проєкт плякату виготовив мистець Володимир Беднарський: великий напис „Сейв Мороз" (ратуйте Мороза) і заклик писати листи до совєтської амбасади. Ліворуч напису є зображення Мороза, а за ним — намальований череп як символ загрози смерти. Меншим друком подано дані про Мороза. Афіші, що будуть висіти протягом цілого жовтня, зорово дуже ефективні. Обраховано фірмою, що на них дивитимуться поверх 200,000 людей денно. Представники комітету твердять, що хоч це відносно дорога справа, то вона є дуже ефективним засобом, щоб привернути увагу і зацікавити людей справою Мороза. Комітет просить громаду за фінансову підтримку в цьому проєкті і пропонує, щоби над подібними проєктами застановлялися й інші міста.

УКРАЇНЦІ КАНАДИ ВІДБУЛИ СВІЙ XI. КОНҐРЕС. АДВ. СЕРГІЙ РАДЧУК ОБРАНИЙ НА ПРЕЗИДЕНТА КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ. КОНҐРЕС ГОЛОДІВКОЮ ЗАМАНІФЕСТУВАВ СОЛІДАРНІСТЬ З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

Вінніпеґ (С. І. — телефоном) — В днях від п'ятниці 11-го жовтня до понеділка 14-го жовтня включно тут відбувся одинадцятий з черги Конґрес Українців Канади, в результаті якого обрано новий Комітет Українців Канади із адв. Сергієм Радчуком, як президентом, у проводі. У Конґресі, який відбувався в готелі Голідей Інн, взяло участь понад тисяча уповноважених представників організацій і гостей, а в конґресовому бенкеті в суботу, 12-го жовтня, понад 750 осіб заповнили до останнього місця велику бенкетову залю. Головним промовцем на цьому бенкеті був новий міністер багатокультурности Джон Мунро. Нову Екзекутиву Комітету Українців Канади обрано вже на підставі прийнятого Конґресом нового статуту. Було двох кандидатів на президента: д-р С. Суховерський з Едмонтону, кандидат Українського Національного Об'єднання (УНО), який одержав 159 голосів, та адв. Сергій Радчук, кандидат Об'єднання Українських Професіоналістів і Підприємців, який одержав 306 голосів і був обраний. Дальший склад Екзекутиви КУК, згідно із статутом, становлять по два представники шістьох великих організацій: Братства Українців Католиків, Союзу Українських Самостійників, Українського Національного Об'єднання, Ліґи Визволення України, Союзу Українських Канадських Ветеранів та Об'єднання Українських Професіоналістів і Підприємців, та по одному представникові менших організацій.

Новообраний президент КУК адв. Сергій Радчук, який перебере цей пост від дотеперішнього президента проф. д-ра Петра Кондри, належить уже до молодшої ґенерації та відомий із своєї громадсько - політичної активности, бувши свого часу також кандидатом до федерального парляменту Канади з Ліберальної партії.

До зворушливих моментів Конґресу належав маніфестаційний вияв солідарности із голодуючим в совєтській каторзі Валентином Морозом, як усі учасники Конґресу в „День Подяки" в понеділок, 14-го жовтня, відмовились від обіду, одержавши тільки хліб і воду, а заощаджені з обіду гроші призначили на Фонд Оборони Валентина Мороза.

Подробиці цього Конґресу, на якому Український Конґресовий Комітет Америки репрезентували його екзекутивний віце - президент Йосип Лисогір і віцепрезидент Володимир Мазур, будуть подані в черговик числах „Свободи".

ПОЇЗДКА ГЕНРІ КІССІНДЖЕРА НА БЛИЗЬКИЙ СХІД НЕ ПРИНЕСЛА РОЗВ'ЯЗКИ СПІРНИХ ПРОБЛЕМ

Каїро. — Переговори державного секретаря ЗСА Генрі Кіссінджера з арабськими і ізраїльськими лідерами внесли деяку ясність у загальну ситуацію на Близькому Сході, але покищо немає ніяких конкретних виглядів на розв'язку проблем, які при найменшому загостренні можуть допровадити до вибуху поновного збройного конфлікту. Згідно з заявою самого Кіссінджера в часі другої зустрічі з єгипетським президентом Садатом, заіснували „показники, які кажуть нам надіятися на те, що ми робимо поступ на шляху до миру в цьому районі". Очевидно, таку заяву можна зсяко інтерпретувати, але, як відзначають коментатори, в одночасній заяві єгипетського президента не було нічого такого, що давало б підстави поділяти оптимізм Генрі Кіссінджера. Як видно з повідомлень, заінтересовані арабські держави матимуть в Марокко окремі наради під кінець жовтня і на цих нарадах вони уточнять свою дальшу політику. Цим пояснюється той факт, що Генрі Кіссінджер плянує повернутися на Близький Схід вже на початку листопада.

Найбільшим успіхом Генрі Кіссінджера є це, що він запевнився повною підтримкою савдівсько - арабського короля Фейсала, який уповноважив його офіційно повідомити, що він підтримує всі пороблені Кіссінджером заходи, а також, що Савдівська Арабія буде змагатися за те, щоб ціна на нафту була обнижена.

Палестинський Визвольний Фронт матиме голос на форумі ОН

У той час, коли Г. Кіссінджер вів переговори з арабськими і ізраїльськими лідерами, представники Палестинського Визвольного Фронту в Ню Йорку перевели успішну акцію за те, щоб їм було надано право виступити в обороні своїх претенсій на форумі Об'єднаних Націй. Внесок в цій справі Генеральна Асамблея ОН схвалила більшістю 105 проти 4 голосів при 20 голосів здержаних. Делеґат ЗСА не приймав участи у дебаті на форумі ОН у цій справі.

Єгипетська делеґація в Москві

До Москви прибула 14 жовтня єгипетська делеґація під проводом міністра закордонних справ Єгипту Ісмаїла Фагмі. В складі делеґації є шеф штабу збройних сил Єгипту ген. Мохаммед Абдель Ґгані ель-Гамасі і кількох членів кабінету. Інформують, що єгипетська делеґація має за завдання обговорити в Москві справу дальшого постачання совєтською зброєю і вирядом Єгипту, а також добитися змін у платничих реченцях єгипетських довжних зобов'язань до СССР, які досягнули суми кількох більйонів долярів. Як відомо, І. Фагмі мав відвідати Москву ще в липні цього року, але на совєтську вимогу його поїздка була відсунена. СССР здержав доставу зброї і виряду Єгиптові після закінчення жовтневої війни з Ізраїлем, коли Єгипет встановив близькі контакти з ЗСА.

Президент Форд наложив вето на резолюцію про припинення допомоги для Туреччини

Вашинґтон. — У понеділок, 14-го жовтня, президент Джералд Форд наложив вето на резолюцію обох Палат Конґресу, до якої був включений додаток з вимогою припинити військову допомогу для Туреччини, аж поки Президент не докаже Конґресові, що Туреччина придержується американських законів відносно закордонної допомоги та поки не буде „значного поступу" в стараннях розв'язати конфлікт на Кипрі. Накладаючи вето на цю резолюцію, президент Форд заявив, що припинення допомоги для Туреччини не допоможе ані Греції, ні грецькому населенню Кипру, а навпаки, їх пошкодить, бо підірве заходи ЗСА полагодити кипрську кризу шляхом переговорів. Крім того, сказав Президент, припинення цієї допомоги дуже погіршить відносини між Туреччиною та Америкою, послабить становище ЗСА у східній частині Середземного моря та послабить Організацію Північно - Атлантійського Договору (НАТО). Законодавці в обох Палатах Конґресу твердили, що зможуть уневажнити це вето президента Форда і мали голосувати в цій справі у вівторок, 15-го жовтня.

Віллíям Е. Саймон піддержує плян продажу пшениці для СССР

Москва. — Секретар скарбу ЗСА Вілліям Е. Саймон, коментуючи справу продажу пшениці Совєтському Союзові, заявив тут 14 жовтня, що у зв'язку із ростом цін, головно на нафту, уряд ЗСА мусітиме збільшити експорт пшениці. Саймон у розмові з кореспондентами західньої преси відмітив, що збільшення експорту можна буде провести без шкоди для американського консумента. Свою заяву Вілліям Е. Саймон склав після понад три і півгодинної розмови з міністром зовнішньої торгівлі СССР Ніколаєм Патолічевим, з яким обговоював можливість лібералізації торгівлі, а також здержаного президентом Фордом експорту пшениці до СССР. Вілліям Саймон, який прибув до Москви 14 жовтня, відмовився дати докладніші інформації в цій справі, заявляючи тільки, що переговори, які він розпочав у Москві, закінчаться узгідненням окремих спільних питань.

ВИСТАВКА КАРТИН МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці інформує, що в неділю, 20-го жовтня ц.р. о год. 1-й по полудні в Галерії ОМУА, 149 2-га евеню в Ню Йорку буде відкрита виставка картин Мирона Левицького, гостя з Канади. Виставка триватиме до 3-го листопада і її можна буде відвідувати в будні від 6 - 8, суботи й неділі від 1 - 8-ї вечором.

30-ЛІТТЯ БОЮ ПІД БРОДАМИ

Ню Йорк. — Братство кол. Вояків 1-ї УД УНА станиць Нюарк - Ню Йорк повідомляє, що в неділю, 27-го жовтня 1974 р. о год. 3.30 по полудні в залі Валсбурґ Гайскул — 107 Іві евеню і Річеліє террасе в Нюарку (біля української католицької церкви св. Івана) відбудеться Академія в тридцятьліття бою під Бродами.

НТШ закінчить Ювілейний Рік науковою конференцією

Ню Йорк. — Президія Ювілейного Комітету для відзначення століття НТШ інформує, що з нагоди закриття Ювілейного Року неділю, 27-го жовтня ц.р. о цього Т-ва, відбудеться в год. 5-й вечером в авдиторії Українського Інституту Америки (2 Схід 79-та вулиця) урочиста наукова конференція. В програмі конференції виступатимуть: голова Ювілейного Комітету і президент НТШ в Америці проф. д-р Осип Андрушків — відкриття і перегляд праці Ювілейного Комітету; проф. д-р Володимир Стойко — доповідь: „Польсько-совєтський спір за українські землі в часі Другої світової війни і постава урядів Англії та ЗСА в цьому питанні"; проф. д-р Роман Андрушків — доповідь: „Міжнародний Конґрес математиків у Ванкувері і акція в обороні Леоніда Плюща"; проф. д-р Микола Чировський — інформативна доповідь: „Ювілейні видання НТШ і дальші пляни видавничої діяльности".

Після Конференції відбудеться товариська зустріч.

В Чикаґо відбудеться з'їзд купців, промисловців і професіоналістів

Чикаґо (В.Н.) — Дня 20-го жовтня ц.р. відбудеться тут Делеґатський З'їзд для створення Централі Союзу Купців, Промисловців і Професіоналістів.

Відсутність структурального завершення, організаційної схеми товариств уже давно відчувалось, як неґативне явище та було глибокою прогалиною в нашій зорганізованій громадськості.

Оранізаційний комітет, обраний Загальними Зборами місцевого Товариства для переведення З'їзду, вже розіслав запрошення і має надію, що на цей З'їзд прибудуть делеґати від усіх існуючих товариств, які об'єднують приватних підприємців.

Організатори З'їзду сподіваються, що він стане зворотною подією в українській економіці в ЗСА та причиниться до пожвавлення, поширення і поглиблення нашого приватного господарського сектора, як однієї із матеріяльних і фінансових основ українсько - громадського й політичного життя.

З'їзд розпічнеться о год. 11-ій передполуднем в домі Українського Союзу при 841 Норт Вестерн Ев., ч. тел. 312 — 489-4450.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & Holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

E pluribus unum

Е плюрібус унум — з множества одне, що стало моттом Америки, дуже вірно характеризує та окреслює цю країну. Деякі інтересні дані і міркування на цю тему опублікував відомий журнал „Ю. С. Сюз енд Ворлд Репорт" з 14 жовтня в окремому інтерв'ю з проф. Майкелом Новаком, за походженням словаком, відомим з його студії етнічного питання в ЗСА, автором кількох книжок на цю тему, а донедавна працівником Фундації Рокефеллера. Враховуючи важливість порушених проф. Новаком в інтерв'ю проблем, публікуємо тут його думки на окремі справи.

Згідно з оцінкою проф. М. Новака, в ЗСА є близько 70 мільйонів осіб, які можна кваліфікувати як членів „етнічних груп" поза англосаксами, а які походять з країн Південної і Східньої Европи. В головному йдеться тут про нащадків емігрантів із слов'янських країн, греків і романської мовної групи. Цю категорію можна поширити, каже М. Новак, також на французьких канадців і всіх інших, які прибули з Европи за час останніх 100 років.

Всі ці етнічні групи зуміли інтегруватися в американське життя, але під сучасну пору вони, як і інші групи, тобто в першу чергу англосакси, відчувають, що вони знаходяться в обличчі загрози для їхніх „основних цінностей". Помічається значне напруження між поколіннями. „Молоді американці слов'янського чи італійського походження повертають на інші шляхи. На рівні середньої школи, відсоток молоді між білими етніками, які покидають навчання, є дуже високий — у деяких містах такий же високий, як у випадку негрів. Стає незвичайно серйозною проблема уживання наркотиків у багатьох білих етнічних громадах. А психологічна реакція молодих людей є дуже гостра, коли вони є у конфлікті з чорними студентами. Це тому, що чорні студенти знають, що вони є чорні і також знають, що чорне є гарним, але молодий етнік не може бути довше румуном, чехом, поляком, італійцем чи греком, а деколи взагалі не є певним, ким він є. Його предки були кріпаками так довго, як довго невільниками були негри. Його називають „білим", але одночасно обзивають такими назвами як „гонкі", „пиг" („свиня") „расист" і цих окреслень ніяк не можна вважати за вислів любови" — заявив М. Новак.

М. Новак відзначує, що змагання молодих негрів за свою ідентичність і належне місце серед американського суспільства позначилося на настанові молодих „етніків" у тому смислі, що вони також почали виявляти зацікавлення своєю ідентифікацією (політичною і психологічною), ставши на становищі, що їхні етнічні групи мають також окреме місце в американській історії. Проблема є ще тільки у знайденні „шляху до минулого" у сполученні сучасного з минулою історією, що між іншим впливає на злагіднення конфліктів між „батьками" і „дітьми", бо батьки починають виявляти радість з того приводу, що їхні діти вміють набагато краще висловити те, чого не могли зробити вони самі.

Щодо членів етнічних груп з Південної і Східньої Европи, в ЗСА продовжує панувати упередження, — твердить М. Новак, — бо мовляв, „їхній потенціял" є набагато нижчий від потенціялу англосаксів. „Конгресова комісія для справ іміграції дала вислів цьому пересудові у найвиразнішій формі на початку цього сторіччя. Зустрінувшися з таким наставленням, члени етнічної групи відкрили, що іспитом, який мав би доказати інакше, є участь у війнах Америки. У Громадянській війні ірляндці винесли на своїх плечах тягар втрат набагато більший, як їхнє число. У Першій світовій війні поляки нараховували тільки 4 відсотків населення ЗСА, але їхні втрати досягнули 11 відсотків... Тепер це їхнє прив'язання до прапору принесло їм опінію, що вони „суперпатріотичні".

Дискримінація щодо „білих етніків" в ЗСА існує сьогодні далі. Вони здобувають позиції, але цей процес дуже повільний. „Наприклад, — пише М. Новак, — на юридичному факультеті Стейтового університету у Боффало, де поляки - американці нараховують 40 відсотків населення, — є тільки 23 студентів поляків-американців на всіх понад 700. У банках в Боффало виявлено, що до кінця січня цього року не було ні однієї посади вищої від асистента управителя, яку займав би американець польського походження. У Клівленді панує подібна ситуація".

За своїми переконаннями, „білі етніки" є в основному не так „консервативно" наставленими, як це загально вважають, а радше „гуманно і прогресивно". За словами М. Новака, „окреслення „консервативний" впроваджує в блуд. Білі етніки становлять найбільш солідний бльок прогресивних голосуючих громадян у цілій країні, коли йдеться про ряд таких проблем, як праця, суспільна опіка, медична охорона, громадянські права. У справах родинних вони не збігаються у поглядах з заможною „лівицею". Можна це називати — як хто хоче — „консерватизмом"; але я думаю, що це є питання гуманности і прогресу".

М. Новак твердить, що члени згаданих етнічних груп є остоєю стабільности серед суспільства, „вони цінять високо стабільність не мобільність". Вони заінтересовані в охороні місцевостей, де їм доводиться жити, і тільки під натиском обставин ці місцевості покидають. Для них конечно є мати запевнене майбутнє, щоб вони могли плянувати і працювати. Власне цей аспект американського життя, пише М. Новак, є під прямою загрозою і це може мати дуже негативний вплив на дальший духовний розвиток „етнічних груп, їхньої стабільности і відпорности".

200-річчя Американської Незалежности в 1976-му році дає додаткову нагоду етнічним групам обстояти своє місце і свою ролю в розвитку цієї країни в найкращому її інтересі також на майбутнє.

Німецький канцлер заповідає затіснення співпраці з СССР

Берлін. — Як інформують німецькі офіційні джерела, канцлер Західньої Німеччини Гельмут Шмідт в часі своєї візити в Совєтському Союзі при кінці цього місяця буде пропонувати у розмові з генеральним секретарем КПСС Леонідом Брежнєвим і іншими високими чиновниками СССР довготермінові економічні проєкти і поширення торгівлі між СССР і Західньою Німеччиною. Урядові німецькі чинники підкреслюють, що вони заінтересовані тісною і довготерміновою економічною співпрацею з СССР, який мав би доставляти до Західньої Німеччини в першу чергу нафту, природний газ і електричну енергію в заміну за німецьку технологію, фабричні інсталяції, сталеві рури і ін.

Д-р Михайло Данилюк

ГОЛОДОВИЙ ПРОТЕСТ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Коли з початком липня Валентин Мороз розпочав свою голодівку у Володимирській в'язниці, а в жовтні — три місяці після початку цього рішення — не наспіла вістка про його смерть, годі цілком логічно постає питання — щож сталося із його голодівкою? Перестав, заломився, умер, але його смерть приховують? Вісті від його знайомих говорять, що він далі у Володимирській каторзі, а міжнародні агенції повідомили, що він живий. Як можна вижити сотню днів, нічого не івши?

Питання це цілком природно турбує українську еміграцію, протестаційні акції набирають наче б карикатурної форми, постають сумніви, чи ведуться вони раціонально, а якщо так, то чим пояснити феномен життя людини, яка рішилася голодувати до смерти? Власне, органи КҐБ, знаючи психіку якоїсь частини українського активу на еміграції, її солом'яний вогонь або необдуманість у плянуванні, і розраховували на таке замішання. Найкраща зброя — це спантеличити противника, створити сумнів, завдати психологічного удару недовір'ям до його починів. Застосувати таку методу супроти гарячоголових кагебістам доводилося вже перед тим, і не без успіху.

Але незалежно від деяких тактичних промахів, які хронічно практикуються деякими нашими колами, голодового протесту В. Мороза не можна трактувати поверхово. Щоб зробити, одначе, висновки із його протесту та заходів, які напевно КҐБ робить навкруги В. Мороза, розпочнемо загальнішими інформаціями із біології. Адже треба відповісти — можна, чи не можна вижити голодуючи?

Із загальної біології та зоології знаємо, що, наприклад, деякі тварини мають прикмети гібернації, вони наче б „засипляли" на зиму, і не івши нічого протягом 3-ти або більше місяців, повертаються назад до нормального життя. Сучасними днями, в епоху підготови людини до міжплянетних подорожей, вчені думають над різними методами, а серед них і над такими — майже неймовірними, — коли задумується заморозити космонавтів на рік, два чи більше, пустити їх у космос, а згодом розморозити, коли вони сідатимуть на плянету в іншій соняшній системі.

Сьогоднішня медицина кожного дня доказує, що людину можна втримати при житті двома - трьома літрами (часами менше) води із розчином цукру, мінералів і вітамінів протягом кількох місяців, не говорячи вже про те, що вибагливіші розчини із додатком протеїни, переливання плязми і крови, внутрішньошлункові вливання розріджених харчів та інші засоби можуть втримати людину живою необмежений час. Водяні розчини дають внутрішньовенозно, розріджені харчі шляхом плястичної зонди у шлунок і т.д. Речі ці загально відомі. Важливим, одначе, фактором, що треба підкреслити, є те, що такі засоби застосовують передусім для важко хворих людей, які лежать, самі не рухаються, не мають можливости ковтати, найчастіще вони непритомні, важко паралізовані і т.д. Коли б такі самі засоби застосувати до людини із нормальною активністю, вона б довго не вижила. Хворі ж виживають. Чому?

Справа харчування і життя — це відомий біологічний закон — пов'язана із людським метаболізмом. Нормальний метаболізм („спалювання" харчів в енергію) вимагає нормального постачання харчів, але коли він обнижений, постачання харчів може бути пропорційно обниженим без шкоди і без зайвої затрати ваги. Тварини, які гібернують, мають обнижену температуру і повітно низький метаболізм у час зимового „сну", а тому їм не треба харчів, їм вистачає якийсь запас свого власного товщу, щоб пережити. Вчені задумують заморозити майбутніх космонавтів, і тоді їм не треба буде взагалі харчів, оскільки їхній метаболізм в той час буде майже зеро. Важко хворі, паралізовані пацієнти, часто із дозами седативів, також мають обнижений метаболізм, а до того без фізичної активности, і їм вистачають обмежені кількості рідини або кальорій.

Із наведених прикладів можна зробити висновок, що при певних умовинах обниження метаболізму і занику фізичної активности запотребування на харчування різко падає, людина може вижити із мінімум кальорій.

Ми не знаємо, як саме стоїть справа із В. Морозом, але, на базі даних, які можна вичитати у різних документах, можливо зробити деякі висновки. По-перше, ми знаємо, що В. Мороза перенесено із загальної камери в індивідуальну, і як там його „пильнують" ніхто, крім КҐБ, не знає, бо свідки виключені. По-друге, в таких обставинах, як знаємо, його фізична активність зрізана до мінімум, його навіть не виводять на загальні проходи і т.д., і можна припускати, що більшу кількість часу він проводить лежачи. Запотребовання на більшу кількість кальорій в таких випадках різко падає. Якщо ж, у додатку до сказаного, йому силоміць дають якісь седативи, тоді метаболізм падає ще нижче і вимога на харчі далі обнижується. Знаємо навіть із совєтських заяв („дипломати" в Канаді), що В. Мороза і раніше відвідували лікарі нібито для загальних потреб здоров'я, тож неможливо припустити, що його не відвідують у час голодового протесту і що саме йому дають — ніхто не знає. Адже навіть різних

(Закінчення на стор. 6-ій)

Б. Романенчук

НОВА КАРТА УКРАЇНИ

Недавно вийшла в Канаді політична мапа України, яка має бути, як запевняє видавництво, „одна з найточніших, що досі появилися,„але на чому полягає ця точність — не сказано. Чи має автор на думці точність сьогоднішніх політичних границь України? Якщо так, то це добре знати, але така мапа для школи не має практичного значення, бо діти політикою ще не цікавляться, їм треба знати етнографічні границі рідної землі.

В супровідному листі написано, що ця нова карта України основана на достовірних українських, канадських і американських джерелах і що сучасні політичні кордони України відзначені різними кольорами. В дійсності границі нарисовані тільки одним кольором, а різними кольорами позначені якісь територіяльні одиниці, які не відомо, що представляють. Дві з них підписані як Закарпатська й Волинська області, але інші не підписані і не пояснені. То не області, на всякий випадок, бо областей тепер Україна має 15, а цих територіяльних одиниць на мапі 25. На карті, правда, є пояснення, що то „ситі аутлайнс", щось наче контури чи зариси великих міст з приналежними до них територіями, але це мої здогади, які можуть бути невірні. Що ж тоді представляють ці кольорові території?

Автором цієї нової мапи України є „відомий в Канаді й Америці картограф, Андрій Окрушко, який довший час працював у манітобському уряді, в залізничій компанії та інших поважних підприємствах Канади й Америки". А фінансувала цю карту група українських професіоналістів та підприємців Вінніпегу — не для зарібку, а з бажання „виповнити прогалину, що дуже відчувалася в ділянці української картографії". Треба фундаторам висловити признання за підтримку культурного діла, але ця карта не має великого практичного застосування, вона може мати хіба наукове значення, як найточніше виглядає сучасна, дуже обкроєна, територія України.

Видало карту видавництво „Орел" в трьох розмірах, з яких найменший (11 X 18) мав би бути настільним або підручним примірником для легкого й вигідного кожночасного вжитку, але для цієї мети цей розмір ледве чи відповідний, бо назви різних дрібних міст, сіл та рік надруковані такими малими літерами, що їх голим оком майже не можна читати. Карта призначена, як повідомляє супровідний лист, для рідних і державних шкіл, отже для дітей, а їм, мабуть, важко буде читати такі дрібні назви. (Я ось читаю їх в окулярах і ще мушу брати побільшуване скло, бо мало що „вчитаю" на ній).

Але мене ця нова карта зацікавила з іншого боку, і про це я хочу тут сказати. Зовсім приємне враження я справляє на цій карті транслітерація українських географічних назв. Оскільки мапа призначена для англомовного читача, то автор, зрозуміла річ, мусів писати назви міст, сіл, рік англійськими літерами, але написав він їх дуже грамотно, бо держався певної системи. В нас, ніде правди діти, часто самі таки українці пишуть назви різних українських місцевостей в неукраїнському звучанні і, напр., такі назви як Галичина чи Волинь пишуть у чужому звучанні „Галіціен", „Вольгініен".

Мапа Андрія Окрушка замітна тим, — ще раз з признанням відзначаємо, — що він усі українські географічні назви подає англійськими буквами, але в чисто українському звучанні чи вимові, напр., Київ тут написаний як Kyïv, а Львів виглядає, як L'viv.

Для траслітерації автор прийняв систему Конґресової бібліотеки, але без т. зв. ліґатур над окремими буквами, що передають наше *я, йо, ю, є*, або *ай, ей, ой, уй, ій*. Наші друкарні не мають таких черенок і не можуть передавати ці буквосполуки правильно, але показується, що вони в практиці й не дуже потрібні. На карті Окрушка наші буквосполуки *ай, ой, ей, ий, уй*, написані як *ai, oi, ei, yi, ui*, напр., Haisyn, Kryvyi Rih, Vilnyi, Pereiaslav Khmel'nytskyi...

Букви *я, є, йо, ю*, написані тут як *ia, ie, io, iu*, а для українського ї (і з двома крапками) Конгресова бібліотека прийняла наше таки ї (замість двох іі, напр. Kyïv, Mykolaïv, Kadiïvka...

Так само транслітеровані тут *я, є, йо, ю, і*, після приголосних (на означення їх м'якої вимови чи палаталізації), напр., Hadiach, Hulaipole, Vinnytsia...

М'який знак після приголосних, дотриманий всюди вірно й переданий звичайним в нас апострофом, значить, і апостроф тут до чогось придався. Його пишуть вгорі побіч приголосного: Korsun', L'viv, Tul'chyn. Наш апостроф після губних приголосних тут не пишеться, отже галичани можуть радіти.

Українське *и* всюди пишеться тут англійським *y* (не *i*, як дехто думає), напр., Zhytomyr, Pryluky, Chyryn, Halychyna. (Нотабене: так треба писати й такі українські слова, як „pysanky", „kylymy", а не „kilims", незалежно від того, з якої чужої мови вони до нас колись прийшли, з перської чи турецької, чи татарської, (бо в нашій мові чимало слів із чужих, звичайно сусідніх, мов, і коли ми ті слова транслітеруємо чужими буквами, то не шукаємо їх походження, бо це і непотрібне і неможливе).

Українська буква *в* передана на мапі анлійською буквою *v* не *w*, бо „дабл'ю" добре могло б передавати лише наше *в* після голосного або на кінці слів, після

(Закінчення на стор. 6-ій.)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ СПРАВДІ ПОСЛІДОВНІ?

Передова „Свободи" п. н. „Скажіть свою думку" (ч. 170), яку в окремій статті коментував М. Сосновський: „Публічна опінія — передумова здоров'я громади" (ч. 173), заповідає нову настанову „Свободи". Хочемо вірити в щирість цього рішення — друкувати суперечні думки й насвітлення. Хоч це вимагатиме від редакції певного напруження, а не раз і додаткової роботи, проте краще відкрити цю плятформу для публічної опінії.

Але воно матиме значення тільки тоді, коли редакція „Свободи" схоче поставитись з усією повагою до думок своїх читачів. Якщо вибиратиме між ними тих, що їй більш відповідають, або тих, що за ними стоїть якесь середовище — а не звертатиме уваги на інших, тоді ця постанова не буде щирою і справжньої громадської опінії не з'ясує. Для прикладу наведу факт ліквідації у 1973 р. Музею Народного Мистецтва, що є власністю Союзу Українок Америки. Директор будинку, в якому цей Музей приміщувався, безпідставно виповів умову і перекреслив існування цієї культурної станиці. Стаття СУА „Музей СУА без приміщення" появилася в „Свободі" з 6 грудня 1973 р. з редакційною заввагою, що справа буде прослідкена і вияснена. Цього дотепер не сталося. Натомість ряд листів Відділів СУА і прихильників нашого Музею, що ставили запити чи протестували проти такого збіднювання нашого культурного дорібку, „Свобода" не вмістила. Щоправда, появилась стаття д-ра Романа Вереса п. н. „Музей СУА мусить знайти своє місце", але це був єдиний голос протесту проти такого нехтування цієї ділянки нашої культури. Всі інші дописи промовчано, хоч у них не було „лайливо - обидної форми", проти якої застерігається „Свобода". А вони були документом публічної опінії в цьому важливому випадку нехтування нашої культури.

Врешті, в ч. 179 „Свободи" появився перший комплект голосів читачів. Вітаємо! Є між ними навіть такий, що атакує самих редакторів „Свободи" за їх інтерпретацію вісток про Валентина Мороза. Отже, здається, що безсторонність цієї рубрики запевнена. Щоправда, знайшлося в цьому комплекті листів також такий, що обвинувачує Союз Українок Америки в недіяльності у виховній ділянці. Авторові цього листа Василеві Сосякові відповість наша виховна референтура, а напевно відгукнуться також Відділи СУА, що провадять Дитячі Світлички і школи українознавства (бо маємо й таких). Тільки чи знову не зустріне їх доля попередніх листів і протестів, що наспіли були у зв'язку з ліквідацією Музею СУА?

Віримо, що ні. Бо ж редакція „Свободи" відкрила була на наше прохання рубрику дошкільного виховання, яку провадить наша виховна референтка Олена Климишин уже третій рік. Отже, вага дошкільного виховання і пов'язання його з Союзом Українок Америки є вже безспірні. Ми вдячні „Свободі" за це місце і увагу. Та були б ще більше вдячні, коли б усі ділянки нашої праці оцінювано однаково і всі дописи з наших кіл знаходили місце на її сторінках.

Л. Бурачинська
Філядельфія, Па.

— □ —

НІЯК НЕ РОЗУМІЮ...

Із зацікавленням і увагою я прочитала замітку Антона Рудницького „Баламутство" („Свобода" за 4 жовтня ц. р.), у якій він пише дуже правильно, що „фальшива реклама... тільки баламутить публічну опінію".

Згоджуючись з такою думкою і з цим, що він писав у своїй замітці, я не можу знайти відповіді на те, якими мотивами керувався д-р Антін Рудницький, коли писав порядком реклями рецензію на книжку Рожі Смеречинської - Щуль: „Основи музичного мистецтва", видруковану 31 січня ц. р. у „Свободі" п. н. „Вартісна музична книжка".

Справа в тому, що якраз у цій книжці, яку деякі наші критики тепер так голосно реклямують в українській пресі, є речеві і мовні помилки; не враховуючи вже звичайних, друкарських помилок. Найгірше, коли реклямується таку книжку, як підручник теорії музики для студіюючої молоді.

Що з книжкою не було і не є все в порядку, свідчить факт ручного виправлювання її після видрукування і примітивного замазування деяких місць білою фарбою. Це ставить під поважний сумнів достовірність подаваного матеріялу, не згадуючи вже про естетичний вигляд книжки. Мимо такої коректи, в книжці залишилося, за моїм тільки підрахунком, понад 80 речевих і мовних помилок та неточностей. Такий підручник ніяк не надасться для вжитку в школах, ані не має вартости для читачів.

Все це, одначе, не перешкодило д-рові Антонові Рудницькому написати надзвичайно похвальну рецензію і реклямувати книжку, причому він цілковито промовчав такі евідентні її негативи, як речеві помилки. Ніяк не розумію, як міг не помітити бодай цих найбільш яскравих.

Думаю, що ми вже зуміли „вирости" настільки, що вміємо оцінити належно наукові чи мистецькі видання, а також маємо відвагу вказати на помилки там, де вони є. Зокрема такий підхід конечний, коли маємо справу з науковим підручником для молоді, адже він залишиться тривалим і незаперечним свідоцтвом цього, на що ми, фахові музики нашого часу, спромоглися, маючи необмежений доступ до світової музичної літератури.

Галя Клим
Ірвінгтон, Н. Дж.

Всеволод Кармазин-Каковський

КНИГА ПРО УКРАЇНСЬКУ ІКОНУ*

Ця стаття була відчитана на Вечорі української ікони, влаштованім 29 вересня ц. р. Кружком книголюбів і 20-им Відділом СУА в Філядельфії. Автор цієї статті, проф. д-р Всеволод Кармазин-Каковський, живе в Яссах у Румунії. До війни, він був професором архітектури в Одеському університеті, а після війни викладав на високих школах Румунії. Він є членом Інституту Архітектури й Археології в Яссах та співпрацівником Академії Архітектури. УКУ в Римі друкує тепер його обширну працю про архітектуру українських церков на Засянні.

(1)

Цю чудово видану, жваво написану і глибоко змістовну книгу побудовано за чітким пляном: передмова автора, мапа України і суміжних країн з підкресленням важливих осередків українського іконопису, а далі такі розділи — І. Ікона і її початки; II. Як твориться ікона; III. Ікона княжої доби; ІУ. Галицька ікона (ХІУ- до половини ХУП ст.); У. Галицькі малярські школи; УІ. Головні типи галицьких ікон; УП. Ікона ХУП-ХУШ ст.; УШ. Ікона лемківська і закарпатська, висновки, бібліографія, додаток з двох частин — тексту про найбільш прославлені українські ікони Богоматері та мапи західньоукраїнських земель із зазначенням походження важливих ікон. Список ілюстрацій має такі частини: походження матеріялів для репродукції, репродукції в кольорах, репродукції чорно - білі, додатки, іконостаси та дерев'яні церкви ХУП-ХУШ ст. Після цієї текстової частини наведено самі репродукції, серед яких є чимало опублікованих уперше.

Перед тим, як подати рецензію на цю цінну книгу, треба сказати кілька слів про її автора — талановитого мистця і мистецтвознавця Святослава Гординського. Маємо багато доказів, щоб охарактеризувати цю багатосторонню людину, творчість якої успішно проявляється в мозаїці, малярстві, графіці та ще й у поезії, як мистця, озброєного в теорії і практиці критерієм народного мистецтва.

На думку мистецтвознавця Гординського, треба вміти знаходити і творчо удосконалювати різноманітні прояви національного мистецтва, рахуючися як з реалізмом, так і з іншими методами дослідження творів образотворчого мистецтва. Для історико-мистецьких та теоретичних праць Гординського властиві такі риси: сувора творчість і логіка фактів, систематичність і лаконізм викладу, уміння захопити читача змістовно і легко висловленими думками, пройнятими здоровим почуттям любови до рідного народу та його накоплених віками творчих надбань. Діяпазон оцінок Гординського не тільки охоплює, а й погоджує національне з інтернаціональним. Все це, разом узяте, робить мистецтвознавчі праці Гординського високоякісними, доступними для читачів з різними соціяльними і філософськими настановленнями.

У першому розділі — „Ікона і її початки" — автор розповідає про виникнення ікон. Раннє християнство уникало почитання ікон, щоб не уподібнити його до ідолопоклонства, але пізніше поширенню ікон сприяло вчення про людську подобу Христа і можливість передавати людську істоту Богочоловіка в образі.

Проте, в 8-му віці знову виник сильний рух іконоборців, які знищили багато мистецьких творів. І тільки після Нікейського собору того ж віку, а найбільше за Х-ХІ віків, на Балканах і на Сході Европи ікона установилася як окремий тип релігійного мистецтва.

В другому розділі — „Як твориться ікона" — автор звертає увагу на те, що ікона не зв'язана зі своїм приміщенням, так як фреска і мозаїка; ікона є образом переносного типу, намальованим на дощці — таблиці спеціяльними фарбами. Найпоширенішою технікою була темпера, яку пізніше витіснило олійне малярство. Дерево для ікон вибирано висушене і без сучків, найчастіше липу, тополю, вільху, березу та сосну, а в південних країнах кипарис. Дошку заліплювали полотном і ґрунтували мішаниною крейди або алябастру з клеєм.

Багато ікон мало тло з вирізьбленими орнаментами. Галицька ікона оминала металеві орнаментальні покриття, типові для балканських і московських ікон. Причиною тут було поширення різьбарства на дереві та ті естетичні міркування, що ікона з однорідного матеріялу надавала більшої суцільности мистецькому творові. Тільки спеціяльно шановані ікони вбирано в дорогі металеві „ризи", серед яких залишалися відкритими тільки обличчя і руки.

В третьому розділі — „Ікона княжої доби" — автор каже, що візантійське мистецтво на Україні, після прийняття князем Володимиром 988 р. грецької віри, на протязі ХІ-ХІІ віків почало втрачати свій грецький характер, набуваючи місцевих рис. Привізні, а дедалі все більше місцеві ікони прикрашують не тільки церкви, а й княжі хороми, міські брами і житла будинків. Певні ікони ставали своєрідними державними емблемами.

(Продовження буде)

---

* Святослав Гординський. УКРАЇНСЬКА ІКОНА 12-18 сторіччя, з 24 кольоровими і 193 чорнобілими ілюстраціями. Видавництво „Провидіння", Філядельфія, 1973. Загалом 212 сторінок.

ЗВІТ ПРЕЗИДІЇ 28-ої ЗВИЧАЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЩОДО ПЕРЕЛІКУ БАЛЬОТІВ, ВІДДАНИХ НА ЗГАДАНІЙ КОНВЕНЦІЇ

Згідно із належно схваленою на вищезгаданій Конвенції резолюцією, яка уповноважила та доручила предсідникові Конвенції та двом конвенційним секретарям і предсідникові Виборчої Комісії та двом секретарям Виборчої Комісії перевести перелік бальотів, відданих делегатами на вищезгаданій Конвенції, а також у відповідь на заклик предсідника Конвенції, нижче названі особи зібралися на Союзівці в суботу, 1-го червня 1974-го року:

Від Виборчої Комісії:

о. Богдан Смик, предсідник
Володимир Левенець, україномовний секретар
Микола Бобечко, англомовний секретар

Від Президії Конвенції:

Іван О. Флис, предсідник
Іван Скочиляс, україномовний секретар
Андрій Забродський, англомовий секретар

Предсідник Конвенції предложив два пакети бальотів, один із яких містив бальоти з позначеними голосами або зужиті бальоти, а другий — незужиті бальоти. Ці пакети були під час Конвенції передані під нагляд предсідника Конвенції, згідно із Статутом УНСоюзу (Стаття 22B в англійській версії та Стаття 22Г в українській версії). В той самий час, на вимогу предсідника Конвенції, Президія Конвенції та предсідник і оба секретарі Виборчої Комісії були підписалися впоперек тасьми, якою був обв'язаний пакет із зужитими бальотами.

На прохання предсідника Конвенції, о. Смик і всі інші присутні підтвердили, що згаданий пакет був в такому самому стані, як був тоді, коли під час Конвенції був переданий під нагляд предсідника Конвенції. Пакет тоді відкрито і бальоти, які складалися з 3-ох окремих груп, покладено на софу на очах усіх присутніх.

Два столи були поставлені не більше як 5 стіп один від одного. Пп. Левенець і Бобечко засіли за одним столом, пп. Скочиляс і Забродський за другим, щоб одна група могла завжди бачити другу.

Згідно із вказівкою предсідника Конвенції перераховані були тільки голоси, віддані на головних радник, з огляду на те, що п. Одежинський який вимагав цього переліку був кандидатом на цей пост. Пп. Бобечко і Левенець перерахували кожну групу бальотів і в присутності предсідника Конвенції та обох конвенційних секретарів передали підсумки о. Смикові. Перераховані голоси тоді порівняно з оригінальними чорновиками, які були виготовлені на Конвенції Виборчою Комісією і які тоді були запаковані та запечатані разом із бальотами. У тих випадках, в яких виявилися розбіжності, переведено додаткові перерахування, аж поки всі присутні не були однозгідні щодо точности переліку.

Перевірка виявила великі різниці в кількості голосів, відданих на головних радних і зголошених пізніше Виборчою Комісією під час Конвенції. Присутні члени Виборчої Комісії не могли з'ясувати й вияснити, як могли трапитися такі великі розбіжності.

Коли виявилася така ситуація, то предсідник Конвенції, за згодою обох конвенційних секретаріт і без спротиву з боку присутніх членів Виборчої комісії, заявив, що в неділю, 2-го червня, відбудеться загальний перелік всіх бальотів на всі пости в Головному Уряді.

Бальоти були знову запаковані та запечатані тасьмою, впоперек підписалися всі приявні. Отець Смик заявив, що не може бути присутнім під час цього переліку, бо наступного дня мусить відправити три Служби Божі, але сказав, що приїде по полудні або увечорі, щоб переглянути результати. Отець Смик виявив повне довір'я до інших приявних осіб щодо ведення та здійснення переліку та сказав, що погодиться із результатами.

Президія Конвенції хоче формально зазначити, що коли виявилася вищезгадана ситуація, то Президія Конвенції і тільки Президія Конвенції мала повну юрисдикцію над цією справою, згідно з мандатом, який одержала від делегатів на Конвенції. Висліди переліку цілковито дискваліфікували Виборчу Комісію. Отець Смик і пп. Бобечко й Левенець тільки задля вигоди були запрошені взяти участь у переліку 2-го червня 1974-го року.

Розмови з членами Виборчої Комісії, а також протокол Виборчої Комісії, предложений Конвенції та засвідчений всіма членами згаданої Комісії, виявили, що під час оригінального обчислювання бальотів на Конвенції, Виборча Комісія була поділена на 3 групи, кожна з яких складалася із 3-ох членів, та що ці групи здійснювали обчислення голосів. Предсідник о. Смик і секретар Левенець не брали участи в жадних обчислюваннях. В групах, які переводили обчислювання, 3 члени поділились функціями: один читав вголос голоси на бальоті, другий записував віддані голоси, а третій член наглядав. Під час обчислювання вони мінялися функціями. Було стверджено, що о. Смик звітував Конвенції точні підрахунки, які були передані йому кожною групою із їхніх лист обліку. Зроблено висновок, що помилки мусіли трапитися або під час читання вголос відданих голосів, або під час записування їх.

В неділю, 2-го червня 1974, пп. Флис, Скочиляс, Забродський, Бобечко і Левенець перевели загальний облік голосів на всіх членів Головного Уряду в спосіб, як це нижче пояснено.

Знову принесено запечатаний пакет бальотів і всі присутні погодилися, що він є в такому самому стані, в якому він був під час передання його під нагляд предсідника Конвенції попереднього вечора. Пакет відкрито і бальоти, все ще розділені на три групи, положено на софі на очах усіх присутніх.

Пп. Бобечко і Левенець почали рахувати голоси на членів Екзекутивного Комітету, а опісля на головних контролерів і вкінці зробили перевірку переліку голосів з 1-го червня, 1974, на головних радних. Кожну групу раховано окремо, а кінцеві числа були відчитувані предсідникові Конвенції, який їх списував, щоб негайно порівняти первісно проголошені голоси з вислідом переліку. У випадку розбіжностей, такі групи бальотів передавано пп. Скочилясові і Забродському, які звірювали числа переліку. Члени Виборчої Комісії стояли поруч секретарів Президії, коли роблено цю перевірку, і не висловили жадних застережень до кінцевих чисел переліку, які були підтверджені пп. Скочилясом і Забродським.

Листи переліку, на яких були нові числа поруч тих, які були первісно проголошені на Конвенції, були підписані усіми присутніми, що вказувало на їх беззастережну однозгідність, що числа переліку були правдиві і правильні. Бальоти знову запаковано і запечатано, а всі присутні члени підписалися впоперек тасьми. Пакет бальотів знаходиться під наглядом предсідника Конвенції і може бути пред'явлений для будь - якої законної цілі чи будь-кому компетентному чинникові, чи властям з належною юрисдикцією.

Дня 2-го червня, 1974, приблизно о год. 8.30 вечора, потелефоновано до о. Смика, щоб довідатися, чи він є в дорозі на Союзівку. В розмові з предсідником Конвенції о. Смик, довідавшися про вислід переліку, виявив збентеження з таких великих розбіжностей. Він погодився, щоб його прізвище включено в звіт, який буде проголошений, та підписатися під листою обліку, коли вона буде переслана йому. Цього о. Смик не зробив по сьогоднішній день, помимо цього, що йому було вислано своєчасно копію листи обліку для підпису.

Висліди обліку були проголошені в „Свободі" 5-го і 8-го червня, 1974, в англійській та українській мовах, подаючи кінцеві результати, як це подано нижче, який то звіт Президія підтверджує і ратифікує:

На гол. предсідника	всіх голосів
Йосип Лисогір	220
Ярослав Падох	180
Іван Кравчишин	6
НА ЗАСТУПНИКА ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА	**всіх голосів**
Іван О. Флис	248
Іван Телюк	176
НА ДИРЕКТОРА НА КАНАДУ	
Сен. Павло Юзик	301
Богдан Зорич	128
НА ЗАСТУПНИЦЮ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА	
Марія Душник	242
Галина Олек	192
НА ГОЛ. ОРГАНІЗАТОРА	
Степан Гавриш	259
Роман Татарський	175
НА ГОЛ. КОНТРОЛЕРІВ	
Іван Винник	250
Іван Геврик	284
Іван Скальчук	202
Іван Ващук	205
Богдан Гнатюк	219
о. Степан Біляк	191
Михайло Данилюк	156
Петро Ґадек	104
Атанас Кобрин	62
Іван Івасюк	52
Микола Лаба	24
НА ГОЛОВНИХ РАДНИХ	
Богдан Футей	240
Тарас Шмаґала	235
Мирон Куропась	233
Анна Ґарас	231
Васниль Дідюк	228
Ататолій Дорошенко	201
Анна Чопик	193
Мирослав Кальба	188
Текля Мороз	184
Євген Репета	171
Володимир Запаранюк	170
Тарас Шпікула	168
Андрій Джула	162
Іван Одежинський	156
Євген Іванців	156
Михайло Снігурович	145
Дмитро Попадинець	142
Василь Оріховський	139
Лев Боднар	136
Микола Хоманчук	125
Леонард Луценко	124
Іванна М. Іванчук	101
Андрій Забродський	97
Мирон Сірий	81

Отсим подаємо до відома, що справу однакової скількости голосів одержаних Іваном Одежинським та Євгеном Іванцевим на пост головного радного, розв'язано поміж цими двома кандидатами в цей спосіб, що п. Одежинський залишається на цьому пості впродовж перших двох років, а п. Іванців буде займати його впродовж останніх двох років каденції.

В днях 21-22 вересня, 1974, слідуючі особи, покликані предсідником Конвенції, зібралися на Союзівці, щоб оформити цей звіт:

Іван О. Флис, предсідник Конвенції
Михайло Снігурович, заст. предсідника
Андрій Забродський, секретар англ. мови
Іван Скочиляс, секретар укр. мови
Юрій Гвоздулич, заст. предсідника не був присутній з особистих причин і його відсутність оправдано.

П. Михайло Снігурович, який хоч і не брав участи в переліку голосів 1-2 червня, не мав застереження щодо видання цього звіту і його опублікування після узглядження всіх представлених йому фактів.

Президія Конвенції отсим звітує до відома усіх членів та делеґатів обставини переліку.

Подаючи цей звіт, Президія Конвенції, беручи до уваги можливість людської помилки, проголошує тільки розбіжності 3-ох або більше голосів.

Група ч. 1, яка обчисляла 150 бальотів, складалася із пп. Миколи Бобечка, Богдана Геврика і Миколи Сенчишака. Перелік виявив слідуючі розбіжності з первісним обліком:

На головних радних	Перв. облік	Перелік
Текля Мороз	71	57
Анатолій Дорошенко	45	71
Дмитро Попадинець	48	55

Група ч. 2, яка обчисляла 150 бальотів, складалася із: Олександра Соколишина, Омеляна Граба і Павла Бабяка. Перелік виявив слідуючі розбіжності з первісним обліком:

Екзекутивний Комітет	Перв. облік	Перелік
Йосип Лисогір	64	67
Ярослав Падох	66	60
Сен. Павло Юзик	106	103
Марія Душник	82	79
На гол. контролерів		
Богдан Гнатюк	69	66
На гол. радних		
Мирослав Кальба	75	60
Анна Чопик	63	66
Мирон Куропась	65	74
Володимир Запаранюк	57	54
Тарас Шпікула	48	51
Анатолій Дорошенко	62	65
Дмитро Попадинець	38	41
Євген Іванців	55	51

Для протоколу слід ствердити, що на 14 бальотах цієї групи прізвище Йосипа Лисогора було скреслене чорнилом іншого кольору та в спосіб відмінний від цього, що його вживала голосуюча особа. Всі присутні особи під час переліку були однозгідні в цьому. Цих голосів не додано до загального числа голосів відданих на п. Лисогара, бо це не визначало, ані не змінювало його вибору.

Група ч. 3, яка обчисляла решту бальотів, складалася із: пп. Ярослава Карп'яка, Василя Шарана і Павла Дубаса. Перелік виявив слідуючі розбіжності з первісним обліком:

Екзекутивний Комітет	Первісний облік	Перелік
Ярослав Падох	60	57
Іван Телюк	78	64
Павло Юзик	98	90
Марія Душник	91	80
Гелен Олек	48	54
Степан Гавриш	91	83
На гол. контолерів		
Іван Винник	90	80
Іван Геврик	92	97
Іван Скальчук	70	65
Іван Ващук	71	65
Богдан Гнатюк	53	64
о. Степан Біляк	51	59
Михайло Данилюк	27	53
Петро Гадек	19	26
Атанас Кобрин	10	19
Іван Івасюк	12	15
На гол. радних	**Первісний облік**	**Перелік**
Богдан Футей	82	79
Василь Дідюк	85	79
Тарас Шмаґала	63	69
Мирослав Кальба	70	62
Анна Чопик	45	57
Текля Мороз	73	60
Володимир Запаранюк	66	62
Лев Боднар	61	47
Андрій Джула	38	51
Микола Хоманчук	51	47
Михайло Снігурович	58	55
Тарас Шпікула	48	58
Іван Одежинський	44	47
Анатолій Дорошенко	52	65
Дмитро Попадинець	43	46
Євген Іванців	53	46
Леонард Луценко	31	38
Василь Оріховський	33	46
Мирон Сірий	42	30
Іванна Іванчук	22	35
Андрій Забродський	47	34

Президія Конвенції відмічує, що ця група закінчила свою працю під час Конвенції на приблизно півтора години раніше, як інші групи, а один з її членів з гордістю проголосив, що ця група знайшла новий спосіб обліку.

В місяці липні 1974 р., предсідник Конвенції, згідно з обов'язками, наложеними конвенційними делеґатами на Президію, та згідно із статутом Українського Народного Союзу, старався знайти причину цих обставин, виславши до кожного члена Виборчої Комісії запитник відносно процедури якою користувалася кожна з трьох груп та відносно правильного поступування кожним із членів Виборчої Комісії.

На всіх 11 членів Виборчої Комісії тільки пп. Бобечко, Геврик і Граб уважали за відповідне відповісти. Їхні відповіді були належно розглянені Президією Конвенції і ми цією дорогою висловлюємо нашу подяку цим трьом деделеґатам за їхні завваги та численні пропозиції відносно виборчих процедур на будуче.

Президія Конвенції вважає, що неправильний облік голосів не можна приписати жадному із поодиноких членів Виборчої Комісії, помилок могли допуститися ці члени рахуючих груп, які відчитували бальоти, або й ті, які записували голоси, що ускладнював ще й той факт, що поодинокі особи чергувалися в поодиноких функціях обліку.

Президія Конвенції рекомендує, щоб на майбутніх Конвенціях були застосовані точно означені методи (на письмі) праці Виборчої Комісії, включно з машинами для голосування. Минулий досвід піддержує це твердження.

Президія Конвенції, не маючи ані каральних, ані слідчих повновластей над членами і делеґатами уважає, що вона в межах своїх спроможностей якнайкраще виконала свої зобов'язання перед делеґатами і членством та уважає цю справу за закриту, хіба що одержала б додаткові докази, які давали б підставу до більш конкретних заходів

ЗА ПРЕЗИДІЮ КОНВЕНЦІЇ

Іван О. Флис — голова
Михайло Снігурович — заст. голови
Іван Скочиляс — секр. української мови
Андрій Забродський, — секр. англійської мови

Повний текст цього звіту прочитано 22-го вересня, 1974 р., слідуючим особам:

Іван Винник — гол. контролер
Іван Скальчук — гол. контролер
Богдан Гнатюк — гол. контролер
о. Богдан Смик — голова Виборчої Комісії
Володимир Левенець — секр. Виборчої Комісії

День Української Культури в Ютиці, Н. Й.

57-ий Відділ СУА в Ютиці, влаштував в дні 21-го вересня ц. р. День Української Культури. Це було зроблено на зразок минулорічної дуже вдалої імпрези, щоб таким чином запровадити нову традицію — днів української культури. До успіху імпрези, в головній мірі, причинилася енергійна голова Відділу Ірина Запаранюк, як також гармонійна співпраця всіх членок 57-го Відділу СУА. Імпреза вийшла під кожним оглядом імпозантно, даючи цілій українській ютицькій громаді великий моральний успіх, а членкам СУА задоволення із добре проведеної праці.

Ще на тиждень перед імпрезою появилися широкі повідомлення із фотографіями виконавців програми у місцевій американській пресі, як також в радіо та на двох місцевих телевізійних стаціях — це завдяки заступниці голови Анні Кошикар. Афіші, по-англійськи, розвішені в публічних місцях закликали американців до відвідин Виставки Українського Мистецтва та участи у вечірньому Концерті Українського Співу та Танку. Треба підкреслити, що американська преса та телевізійні стації — радо подали всі бажані інформації. Обидві місцеві телевізійні стації подали, два рази в п'ятницю перед імпрезою у своїх вечірних новинках, інтерв'ю з головою Відділу Іриною Запаранюк та показали частину виставки, як також в сам день виставки в суботу 21-го вересня. А місцева газета двічі вислала свого фотографа, щоб сфотографувати танцюристів і виставку.

Хоча погода в суботу 21-го вересня була неприятлива, дуже багато людей відвідало виставку, відкриту від 10-ої ранку до 6-ої вечора. Виставка й концерт відбулися у авдиторії української католицької церкви св. Володимира.

Голова Відділу також зайнялася влаштуванням експонатів на виставці. Метою було подати головніші зразки всіх галузей українського народного мистецтва, не переладовуючи при тому загального вигляду. На стіні пишався гуцульський килим, власність Оленки Смик. Колекція ляльок у народних строях із різних частин України підкреслювала барвистість нашого народного вбрання. На чільному місці, в залі, на столику, застеленому вишиваною серветою, пишався величавий колач, а поруч нього різьблені свічники. Навпроти експонатів народного мистецтва приміщувалась малярська виставка місцевої пари молодих мистців — Оксани і Лавра Полонів. Михайло Войтович виставив кілька зразків із його цінної збірки українських поштових марок та ще для повноти естетичного враження додав барвисті українські картки.

Не-українці, що відвідали нашу виставку, приглядалися всьому із захопленням, як нпр., провідниця телевізійної програми Мерилін Блаєр та конґресмен Доналд Мітчел з дружиною.

О 3-ій годині по полудні відбулася коротка програма, що її виконав Ярослав Ликтей, граючи на бандурі українські пісні, а дві доні п-ва Ликтеїв — Катруся і Христя відспівали дует. Катруся Ликтей була обрана Королевою Дня Української Культури. Христя Ликтей також демонструвала писання писанок. Христя Фалінська і Катруся Ликтей відтанцювали один народний танець.

Ярослав Ликтей висвітлював прозірки з України та їх пояснював. Цілий день пані із СУА метушились в кухні та вгощали гостей українськими стравами та печивом.

О 7-ій вечора при вщерть виповненій публікою залі відбувся величавий концерт. Сцену прибрано емблемою СУА, а п-і Запаранюк, вітаючи присутніх заявила, що ця імпреза присвячується 50-літтю Союзу Українок Америки. Відтак цілою програмою проводила культурно-освітня референтка Ксеня Антипів. Започатковано програму танком „Привіт" у виконанні Танцювального Ансамблю „Верховинці" осередку СУМА ім. ген. хорунжого Тараса Чупринки з Ню Йорку під мистецьким керівництвом Олега Гензи. „Верховинці" вже мають вироблену славу в українській громаді, але оце врешті ютицька громада запізналася із високою майстерністю цього танцювального Ансамблю. Вже цим першим „Привітом" Верховинці полонили публіку, яка виявляла своє захоплення невгаваючими оплесками. Шкода тільки, що сцена розмірами не відповідала такій численній групі (понад 30 осіб) і в деяких моментах дещо зв'язувала танцюристів, але вони своєю майстерністю побороли й цю перешкоду. Захоплені американці зверталися до нас з пропозиціями, щоб влаштувати виступ „Верховинців" у ютицькій міській авдиторії. Після „Привіту" танцюристи відтанцювали ще „Верховину".

Після цього виступив ансамбль Бандуристів ім. Лесі Українки при Об'єднанні Православних Сестрицтв із Баунд Бруку під керівництвом В. Юркевича, співаючи три пісні: „Зірвалася хуртовина", „Качки летять" із сольо Ніни Ґаліон та Дарії Оріховської та „Ой ти знав нащо брав". Оригінальна музика бандур та милі голоси 6-ох бандуристок публіка сприйняла тепло.

Опісля знову виступили танцюристи „Верховинці" із танком „Тропотянка". І так через цілу програму перепліталися вокальні точки із танцями. Після „Трпотянки" виступили солісти — сопрано Наталка Топольницька з Ютики та баритон Зенон Мягкий із Сиракюз із двома дуетами: „Мої ясени" та „Ми підем де трави похилі". Гарні голоси солістів доповнював акомпаньямент на піяніні Джоанни Мур.

Дівочий склад ансамблю „Верховинців" випровадив обрядовий танець „Веснівка", а хлопці написувалися у „Повзунці". Наступна точка було сольо Мягкого — „Два кольори" і „Ой ти дівчино з горіха-зерна" і відтак два дуети з Наталкою Топольницькою — „Треба йти до осені" та „Київський вальс".

Після ліричних пісень знову на сцену появилися „Верховинці" в танку „Козачок", а відтак ще раз полилася мелодійна музика бандур і спів ансамблю бандуристок — „Зелений гай", „Мати синові" із сольо Ніни Ґаліон і Дарії Оріховської і жартівлива пісня „Скрипка би не грала". І на закінчення програми „Верховинці" виступили із найбільш темпераментним танцем „Гопаком", запрезентувавши себе у всій своїй віртуозності. Публіка щедро нагороджувала всіх виконаців рясними оплесками і після закінчення програми довго не розходилася, оглядаючи виставкові експонати та смакуючи українські страви.

Американці заявляли, що це найкраща імпреза цього року в цілій Ютиці.

Ксеня Антипів
Культурно-освітня реф. 57-го Відділу СУА в Ютиці, Н. Й.

Звернення Т-ва „Рідна Школа" в Німеччині до українського громадянства

Небавом буде три роки, як Т-во „Рідна Школа" в Німеччині придбало власний будинок, у якому виховується українська молодь. Життя показало, що придбання цього будинку було корисне, бо лише у власному приміщенні можна створити суто українське середовище й дати родинну атмосферу. Раніше коли український інтернат перебував в комірному у німецькім інтернаті осягнути це було майже неможливо. А українська атмосфера є конечна для виховання дітей в українському національному дусі і „Рідна Школа" вже тепер може ствердити позитивні осяги у її нелегкій, але важливій праці.

Однак цим корисним набутком Т-во „Рідна Школа" взяла на себе важкі фінансові зобов'язання. На будинку тяжать коротко, середньо й довгореченцеві борги, які можна своєчасно сплатити тільки при всецілій моральній і фінансовій підтримці українського громадянства. Управа Товариства звертається отже, знову до жертвенного українського громадянства з проханням допомогти Українському Інтернатові пожертвами.

Сподіваємось, що всі, хто оцінює значення національного виховання українського молодого покоління і визнає потребу рішучої боротьби з денаціоналізацією, не тільки не відмовить своєї пожертви на цю важливу справу, але й заохотить своїх приятелів і знайомих піти за їхнім прикладом.

Управа просить також подавати прізвища осіб, до яких було б доцільно безпосередньо вислати прохання про фінансову допомогу.

Готівку просимо переказати на банкове конто Товариства: Bayerishe Vereinbank, Munchen, konto No 654 або безпосередньо на адресу: Ukrainisher Shulverein „Ridna Schkola", 8 Munchen, 40 Issarring 11.

За Управу Товариства:

Доц. д-р Григорій Васькович
голова
о. протопресв. П. Дубицький
заст. голови
мґр Володимир Леник
секретар
мґр Володимир Дідович
фінансовий референт

Любов Коленська

„МОЯ МАТИ НІКОЛИ НЕ ЗАБУЛА УКРАЇНИ"...

Св. п. Марія Манастирська

М'який кольорит передполудня відкриває двері у у бібліотеку на Союзівці. Зі стін дивляться портрети колишнього предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина, колишнього головного редактора „Свободи" д-ра Луки Мишуги, дереворити Якова Гніздовського. На полицях: кераміка, книжки, а в кутку телевізор, крісла й столики. При одному з них, зараз біля самого вікна, де у вікно впрошується зелена гілка, сидить троє людей з Аліквіппи, Пенн.: Честер Манастирський, тамошній директор середньої школи і через 35 років її учитель, його дружина Ольга зі Шумських, народжена в Канаді і сестра Честера Манастирського — Наталія. Вони зійшлися, щоб згадати їхню матір зі Сузанських Манастирську, яка померла в Аліквіппі 21-го квітня ц. р., на 81-му році життя, залишаючи на українські товариства 23,500 долярів. Найбільшу пожертву — 10,000 дол. призначила св. п. Марія Манастирська на с т и п ендійну фундацію при „Рідній Школі в Піттсбурґу. Гроші ці не прийшлись їй легко, бо треба було виростити четверо дітей: Честера, Наталію, Степанію і Іванну. — Моя мати приїхала до Америки зі села Кульчиць, зі Західньої України, ще чотирнадцятьрічньою дівчиною, — розказує її син Честер.

— Як усім тодішнім еміґрантам їй приходилось важко. Тоді ще не було стільки українських установ, широко розвиненого громадського життя і працю здобувалося із трудом. Два роки пізніше вона вийшла заміж за Юліяна Манастирського. І, на жаль, хоча мій батько закінчив у Самборі ґімназію, — розповідає далі Честер Манастирський, тут із-за фінансових причин він студіювати не зміг і пішов працювати до фабрики сталі. Праця займала багато часу й виснажувала фізично, але він зразу ввійшов в життя української громади. І так став першим предсідником Відділу УНСоюзу в Аліквіппі і ввесь час вони обидвоє з матірю працювали як провідні члени УНСоюзу, 120-го Відділу. А згодом вони стали членами Церковного комітету й за їхнім провідництвом вибудовано церкву. Хіба не цікаво, що сьогодні в Аліквіппі й ми будуємо другу церкву — св. Петра і Павла і я є головою Будівельного комітету. Традиція не заникає... Нас мати завжди, ще від малечку, вчила працювати для своєї Церкви і свого народу, щоб зберегти українську спільноту, і щоб вона була сильна. І перійнявши від неї ідеї, ми цього не забули.

— От і я, йдучи материними слідами, колись був головою Українського Університетського Клюбу Північної Америки, головою Ліги Української Молоді Північної Америки і Т-ва Українських П р офесіоналістів. Окрім цього, наша мати постаралася, щоб вислати нас у високі школи і моя сестра Наталія закінчила університет в Піттсбурґу з дипломом маґістра з математики і тепер навчає в середній школі в Аліквіппі. Вона ввесь час активна і в українському громадському житті. Ми з нею і з моєю дружиною Ольгою недавно зібрали 4 000 дол. на Українські студії в Гарварді... — коротко інформує проф. Манастирський.

Але тут пані Наталія перебиває своєму братові: — І навіщо так багато говориш про нас, та ж ми зустрінулись тут, щоб розповісто про нашу матір...

— Нічого,пані Наталіє — заспокоюю її. — Почерез вас я і пізнаю вашу матір. Хто ж як не вона виховала вас у обов'язковості професійної праці, хто ж як не вона — передав вам замилування до громадської роботи, любов до свого гурту, хто ж як не вона — залишив вам благородну думку підтримувати українські установи фінансово, підпомагати їм своїми пожертвами.

Зовсім не дивуюся, що моя дружина, також учителька, — не тільки доповнює картину учительської родини Манастирських, — вчила в Дюкейн університеті в Піттсбурґу — тепер вона працює, як фармацевт. Працює вона серед української громади, разом з чоловіком збираючи на Патріярший Фонд в Римі, на українські студії в Гарварді, на побудову нової церкви в Аліквіппі.

— Моя мати, хоча приїхала з України молоденькою дівчиною, ніколи її не забула — каже Честер Манастирський. — Нам, її дітям, вона безустанно розказувала про її красу, впоювала любов до наших традицій і української культури. Залишила більшість грошей, бо (10,000 дол.) на „Рідну Школу", з думкою, що без початкових українських шкіл не допоможуть українській молоді жадні Гарварди чи інші українські університети, коли їх не навчити змалечку і не подати їм основ української науки. Вона передала свої гроші на „Рідну Школу" ще й тому, щоб спонукати інших піти її дорогою.

І від матері Марії Манастирської ішли її слова до дітей, щоб допомагали своєму братові, щоб тісно трималися свого гурту, щоб пізнавали і зглиблювали українську культуру. Що праця Марії Манастирської і її намагання не пішли надаремно, доказують це вчинки її дітей, а тепер уже і її внуків, які, вшановуючи благородні бажання своєї бабуні, включилися в цьогорічні Курси Українознавства на Союзівці, а це Мирон, Євген і Григорій Манастирські.

Так, свл. Марія із Сузанських Манастирських справді ніколи не забувала України: не забувала її в своїх словах, своїй праці, у вихованні своїх дітей і пам'ятала про неї найбільш вимовно і переконливо у своїй останній волі, залишивши дорібок свого життя на добрі українські цілі.

Згідно з останньою волею свл. Марії Манастирської, з її спадщини одержали:

„Рідна Школа" в Піттсбурґу на стипендійний фонд ім. Юліяна і Марії Манастирських $10,000.00; Українська католицька церква св. Петра і Павла в Аліквіппі $2,000.00; Колеґія св. Василія в Стемфорді $2,000.00; Наукове Т-во ім. Шевченка $2,000.00;; Українська Вільна Академія Наук $2,000.00; Українські інваліди $1,000; Український Католицький Університет в Римі $1,000.00; Українські сироти $1,000.00; Український Католицький Захист у Філядельфії $1,000; Сестри Місіонерки у Стемфорді $500.00; Українські студії в Гарварді $500.00: „Рідна Школа" в Піттсбурґу $500.00. — Разом $23.500.

ВИСТАВКА ШОНК-РУСИЧА В НЮ БРОНСВІКУ

Ню Бронсвік, Н. Дж. — В неділю, двадцятого жовтня ц.р. від год. 9 рано до 5-ї по полудні відбудеться виставка К. Шонк - Русича, що її спонзорує 65-й Відділ СУА в Ню Бронсвік, Н. Дж. Виставлені будуть: живописна емаль, емаль в конструкції, княжа емаль й ікона в емалі. Виставка відбудеться в залі церкви — 80 Лівінґстон евеню.

Асторія відзначила 15-ту річницю смерти Степана Бандери і жінок Кінґіру

Асторія, Н. И. (В. Л-ць). — З ініціятиви Організацій Українського Визвольного Фронту місцева українська громада гідно відзначила 15-ту річницю з дня смерти Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери і 20-ту річницю смерти згинувших під гусеницями большевицьких танків 500 жінок концентраційного табору Кінґіру. В неділю, 13-го жовтня ц. р., в українській католицькій церкві Чесного Хреста о. парох Вісаріон Андрейчук, ЧСВВ, відслужив урочисту співану Службу Божу і Панахиду за душі сл. п. С. Бандери і 500 жінок - героїнь, виголосивши при тому відповідну проповідь. Отець Андрейчук зокрема пригадав приявним їхні завдання, що випливають з гасла Бог і Україна, які не на словах, а ділом треба здійснювати. „Українська молодь повинна молитися в українських церквах, а всі ми мусимо збільшити нашу активність і наслідувати тих, які згинули за велику ідею, як також тих, що сьогодні ведуть змаг, як Валентин Мороз і інші". Під час Служби Божої і Панахиди співав церковний хор під диригентурою проф. О. Длябоги.

По полудні о год. 5-й в Домі СУМА відбулись жалобні сходини, зорганізовані Відділами ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ та Осередком СУМА. Першу частину сходин відкрив голова Відділу ООЧСУ д-р Володимир Нестерчук, а приявні відспівали український національний гимн. Реферат на тему „Степан Бандера — символ революційної боротьби України" виголосив д-р Анатолій Бедрій. Він дав аналізу визвольних змагань українського народу і вклад у цю боротьбу революційної ОУН під проводом Степана Бандери, який став ще до часу своєї смерти і залишився до сьогодні, символом борців за визволення України. Прелеґент використав багато документального матеріялу, головно документів з України — праці Валентина Мороза, Івана Дзюби і других.

Другу частину, яка відмічувала 20-річчя смерти 500 жінок Кінґіру, відкрила голова Відділу ОЖ ОЧСУ Марія Нестерчук, а реферат про цю трагічну подію, опертий на спогадах чужинців - очевидців, відчитала п-і Наталія Хоманчук — директорка Школи Українознавства на Астарії.

У мистецькій програмі виступили учні Школи Українознавства сумівці Оля Ганчук, Ірина Наконечна, Ірина Коцка і Ярослав Галатин, які виголосили відповідні до хвилини вірші.

Жалобні сходини закінчились піснею „Не пора...", що її відспівали присутні, які заповнили домівку СУМА.

Десята річна конференція УПА

Десята з черги спільна Конференція колишніх вояків УПА в Америці і Канаді відбулася в суботу 28 жовтня ц. р. в Українському Народному Домі в Ионкерсі, Н. И.

У Конференції взяли участь члени Головних Управ Товариств к. вояків УПА в ЗСА і в Канаді та делеґати відділів: Чикаґо, Клівленд, Ионкерс, Боффало, Нюарк-Ірвінґтон, Детройт, Філядельфія, Ню Иорк. Нарадами провадила Президія в складі: М. Ковальчин (голова Т-ва к. в. УПА в ЗСА) як голова Конференції, М. Климко (ЗСА) і В. Макар (Канада) як секретарі; і М. Кульчицька — член президії. Конференція присвячена видатним роковинам біжучого року: 15-річчю з дня геройської смерти сл. п. Степана Бандери, 30-річчю УГВР, 60-річчю вимаршу в бій перших відділів УСС та 30-річчю бою під Бродами. Вшановано пам'ять померлих в останньому часі друзів — упівців: Марії Гірної, кол. зв'язкової УПА (†. 5. 2. 1973. в Торонті), Івана Поповича - Розбишаки (†.17.3.1973 в Вінніпеґу), Василя Лагодюка — Івана Хміля, воїна УПА і поета з Полісся (†.27. 1.1974. в Чикаґо), та Зіновія Бориса-Жана, старшини УПА (†.24.8.1974. в Австралії).

По відчитанню основного витягу з протоколу 9-ої Конференції УПА з 11листопада 1972 р. в Рочестері, Н. И. присутні вислухали звідомлень та інформацій членів Головних Управ Товариств к. вояків УПА в ЗСА і в Канаді, як рівнож звітів про стан і працю поодиноких відділів, заслухали з'ясування про теперішнє положення в світі, в Україні та серед української спільноти на еміґрації (слово Ст. Ґоляша), обговорили найбільш актуальні справи — внутрішньо - організаційні, фінансово-господарські, — з особливим узглядненням справ допомогових (суспільної опіки), видавничі, зовнішніх зв'язків і співпраця з іншими організаціями, та винесли у всіх справах зобов'язуючі постанови.

Зокрема Конференція розглянула й різко осудила інспіровані ворожим центром у Москві напасті проти УПА і її чолових представників.

Винесено постанову в справі святкового загальногромадського відзначення 25-річчя з дня геройської смерти на полі бою Головного Командира УПА сл. п. Ген. Романа Шухевича-Чупринки, що припадає 5 березня 1975 року.

Уповноважено Головну Управу Товариства завершити умову в справі закупу окремої військово-упівської ділянки на цвинтарі у Бавнд Бруку. Зобов'язано членів Т-тв к. вояків УПА включитися щедрими датками в акцію збірки мільйонового Фонду Оборони України згл. в ЗСА — Фундації Волі.

Учасники Конференції підписали і вислали другові — упівцеві, голові відділу Т-ва к. вояків УПА в Нюарку-Ірвінґтоні, інж. Богданові Макові, який перебуває у шпиталі, листа зі сердечним привітом та побажанням швидкого одужання.

Ділові наради, що проходили в дружній атмосфері, закінчено о год. 11.15 вечора відспіванням „Ще не вмерла Україна". Опісля відбулася спільна вечеря учасників Конференції, приготовлена панями місцевого відділу ОЖ ОЧСУ, яка пройшла на розмовах-спогадах з минулих літ при співі упівських пісень.

В. Макар — секретар

Американська зовнішня політика була предметом дискусії на громадському зібранні

Ню Иорк. — З ініціятиви правління Спілки Українських Журналістів Америки тут відбулись в п'ятницю 11 жовтня в Українському Літературно-Мистецькому Клюбі громадські сходини, присвячені насвітленні окремих питань американської зовнішної політики під сучасну пору. На сходинах доповідали д-р Володимир Душник, мґр Роман Ільницький та Ярослав Гайвас. У той час, коли д-р В. Душник накреслив історичне тло розвитку американської зовнішньої політики, Р. Ільницький з'ясував свою позитивну оцінку актуальної тепер „політики відпруження", беручи до уваги інтереси визвольної боротьби українського народу в Україні. Я. Гайвас у своєму виступі вказав на можливі небезпеки „політики відпруження", зокрема, коли вона набрала б характеру тісної співпраці між СССР і ЗСА, враховуючи загально відомі далекойдуці цілі совєтсько - російського керівництва. Доповіді викликали широке зацікавлення численно зібраних присутніх, які ставили запити до окремих учасників панелю. Проводив дискусією голова СУЖА ред. Іван Кедрин.

„Табор це є створений для нас..."

Пісню „табор створений для нас", ми сумівці часто співаємо під час нашого таборування, чи то на виховно - відпочинковому, спортовому, чи на вишкільному таборі. Наша сумівська Оселя в Елленвіллі дійсно створена для сумівської молоді, на якій рік - річно відпочивають і виховуються сотки сумівської молоді.

Пам'ятаю, коли я мала всього сім років, мої батьки завезли мене на цю Оселю і вписали на тритижневий побут. Першого тижня я дуже тужила за домом, батьками й сестрами та зчасом знайшла собі товаришок і життя на таборі ставало веселіше.

Через сім років я так привикла до цієї Оселі, що не можу дочекатися, коли буде зимова поїздка на Оселю, на Злет, на виховно - відпочинковий, а на закінчення вишкільний табір, а відтак Здвиг СУМА.

Цього року я вже не була на виховному таборі, а вписалася на вишкільний табір. Це вже був мій другий рік вишкільного табору. Та цей рік мав зовсім інший характер вишколу як минулорічний; більше звертали уваги на навчання. Як виховний, так командний склад був дуже добре підібраний. Правда, що в командному складі ти, що на мо думку, з боку свого високого осту вимагали великої дисципліни, особливо до нас дівчат.

Але, зате, командант вишкільного табору, Корнель Василик, був дуже добрим для нас і не давав ніким нікого кривдити. Він ніколи на нікого не кричав і не давав жадної кари, але всі вишкільники слухали його як батька. Та не тільки він був командантом, а був також і впорядником в таборі, та часто допомагав нам до пізньої ночі у деяких тяжких завданнях, що давали нам виховники до іспитів. Одного вечора ми всі зробили йому милу несподіванку, коли він увійшов до таборової світлиці на забаву, всі стали, й привітали його окликом „Гартуйсь" і вручили йому великий букет квітів, чим він був дуже заскочений.

Склад виховників також був добрий, та бракувала між ними нашого улюбленого головного виховника проф. Сагана. Майже всі виховники докладали багато праці, щоб за тих три тижні ми вишкільники могли частинно здобути такі головні предмети як історія України література, географія, мистецтво, культура, сумознавство, спів і спорт. Відкинено всі прогулянки, а головну увагу звернено на навчання. У нашій кімнаті — дівчат, в якій я була, дуже часто ми сиділи до 2-ої год. вночі над виробленням задач, відбувались дискусії, таборові сплетні та обговорювано різні форми зацікавлення. Через два тижні ми дуже мало спали, та дійсно були змучені, але не зважаючи на те, ми часто робили підпільно - партизанські рейди нахлоп'ячий табір. У відплату хлопці робили нам це саме. Вже на третій тиждень, відбувались кінцеві іспити та більше розваги: ватра, скечі коло ватри, різні жарти, що протягались до пізньої години вночі. Як також ми знаходили час на забави, що відбувалися кожної суботи і під час тижня (нарешті!)

Цього року на вишкільному таборі було дуже гарні діти, як дівчата, так хлопці. Всі ми тяжко працювали над собою, щоб набути більше знання про Україну, і це дало добрий вислід при закінченню.

Мені приємно згадати про гарне відношення хлопців до дівчат, а дівчат до хлопців. Українські хлопці сумівці, що часто перебувають на Оселі СУМА, є дуже відмінні від тих українських хлопців, що не належать до СУМА й не перебувають на вишкільних таборах.

Назагал, сумівські хлопці є джентелмени; мають пошану до дівчат - сумівок, пошану до старших. Їх ніколи не можна порівняти до тих хлопців, що виростають на вулиці й не належать до СУМА.

Я часто згадую всіх учасників цього вишкільного табору, бо всі ми були мов одна родина: не було гарних і гарніших, не було мудрих і мудріших, а всі себе шанували.

Рівнож, мило згадую наших виховників, які направду не жаліли часу для нас і старалися якнайбільше піднести наш освітній рівень. Особливо часто згадую нашого улюбленого команданта Корнеля Василика, який ніколи нам нічого не відмовив, коли ми в якійсь справі до нього зверталися.

Всім виховникам, команді та всім учасникам вишколу бажаю щасливого й здорового року, та щоб на другий рік наш вишкільний табір мав не 135, а щонайменше 535 викільників, дай то Боже.

Ліда І. Квасній

СИНОДАЛЬНІ ДНІ В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Комітет Громадської Дії за Патріярхат Помісної Української Католицької Церкви в Чикаґо організує в днях 25, 26 і 27-го жовтня ц.р. Синодальні Дні Помісної УКЦеркви. В суботу, 26-го жовтня з участю Владики Я. Ґабра і Духовенства відбудуться святочні збори в залі школи Шопена, о год. 5.45 по полудні. В програмі доповідь і мистецька частина. В неділю, 27-го — Богослужби в усіх церквах Єпархії св. Отця Миколая в наміренні нашої Помісної УКЦеркви.

Онтарійський парлямент...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

наполеглива і дружина Мороза та багато людей затривожені, я звертаюся безпосередньо до Вас для негайного полагодження відповідних дозволів і документів, бо час тут відіграє велику ролю. При Вашій співпраці я відвідав би Владимірську тюрму ч. 2, для приватної, незалежної лікарської перевірки здоров'я Мороза."

Д-р Шулман повідомив, що, не одержавши відповіді до трьох тижнів, він вислав телеграму до амбасадора, в якій повторив прохання, але амбасада далі мовчить. Д-р Шулман пояснив, що сподівався успішного полагодження свого звернення, коли це робитиметься без розголосу. Тепер чується зобов'язаним повторити своє бажання публічно. „Я не роблю цього — сказав він — з політичних мотивів, а як людина і лікар, затривожений долею другої людини." Відомо, що д-р Шулман вже не кандидуватиме в наступних виборах.

Д-р Шулман покликався на розмову канадського міністра закордонних справ Алена МекЕкена з А. Ґромиком в ООН, під час якої Ґромико мав запевнити МекЕкена, що стан здоров'я Мороза задовільний та що Мороз перебуває під лікарською опікою. „Якщо — сказав Шулман — Мороз справді живий і здоровий, то совєтські власті повинні з відкритими руками вітати невтрального лікаря, який може це потвердити. Коли вони відкидають таке просте прохання, то тим більше скріплюють наші побоювання."

На запитання, чи він уважає, що Ґромико говорив неправду, Шулман відповів, що Ґромико тримається офіційної версії, а дійсний стан Мороза може бути інший. „У нас міністри також роблять заяви, які не завжди відповідають правді, а радше віддзеркалюють те, що їм бюрократи переказують. Я хочу особисто переконатися про дійсний стан здоров'я Мороза."

У пресовій конференції взяли участь члени Комітету оборони Мороза, реферуючи всі відомості, що їх досі мають про Мороза. Голова Комітету, проф. В. Тарнопольський, змальовав для преси засуд і ув'язнення Мороза з точки зору совєтського права і міжнародних конвенцій про людські права. Пресове аґентство „СР", торонтські щоденники і всі радіостанції подали звідомлення з цієї конференції. Від совєтської амбасади дальше немає реакції на пропозицію Шулмана.

„ТУРБОТИ ПУСКОВИХ КОМПЛЕКСІВ"

Київ. — „Радянська Україна" з 24 вересня дає „оперативний огляд" з „будов п'ятирічки". Згідно з пляном, „намічено ввести в дію 178 великих об'єктів і комплексів" на відтинку харчової та м'ясо-молочної промисловости України. Такий є плян і дещо навіть робиться, але „однак у цілому справи на об'єктах невтішні. Одна з головних причин такого стану — незадовільна робота підрядних організацій. Помітно погіршили роботу організації Міністерства будівництва УССР. Вони не освоїли близько 10 мільйонів карбованців. Велике відставання допущено на будівництві Будянського фаянсового заводу, Кременецької фабрики ватину, Черкаської фабрики гігровати, Нижньогірського консервного заводу, Горахівського, Гнидавського, Біршадського й Дубнівського заводів" — пише газета.

Будівництво гардинно-тюлевої фабрики в місті Ромнах почалось ще зимою минулого року і по сьогодні „коштів освоєно лише близько 40 процентів річного обсягу", тобто потрібно буде ще з два роки, щоб пощастило з закінченням будівельних робіт. „Тривожний стан створився на будівельних майданчиках заводу штучної шкіри та взуттєвого картону в Луцьку, м'ясокомбінату в Житомірі... Немаємо помітного поліпшення на об'єктах легкої, харчової та м'ясо-молочної промисловости, споруджуваних Міністерством будівництва підприємств важкої індустрії УССР. Тут теж не виконуються плянові завдання. Значно відстає будівництво вовнопрядильної фабрики в Кривому Розі... Не виконуються встановлені пляни по будівництві цукрового заводу в Сальковому, Запорізького олієекстракційного заводу, пивоварних заводів у Лисичанську й Запоріжжі. Недостатню увагу будівництву об'єктів цих галузей приділяє Міністерство сільського будівництва УССР. Плян будівельно-монтажних робіт хронічно не виконується... Не можна вважати нормальним те, що досі немає технічної документації на будівництво ряд об'єктів вовнопрядильної фабрики в Кривому Розі, Вознесенського шкірзаводу, меланжевої фабрики в Луцьку, Первомайського м'ясокомбінату та інших. Нині практично немає жадної пускової будови, яка була б повністю укомплектована технологічним устаткуванням, кабельною продукцією та спеціяльними матеріялами... Викликає тривогу той факт, що на більшості об'єктів відставання допущене через погану роботу спеціялізованих організацій Міністерства вантажних монтажних і спеціяльних будівельних робіт УРСР".

Газета пише, що „до кінця року треба ввести в дію близько 170 великих об'єктів та комплексів. Від того, як у цей час, що залишився, піде справа, залежить доля річного пляну". Тільки з дуже загальної аналізи поданих у газеті даних про стан будівельних робіт можна зробити цілком певний висновок, що навіть при максимальному напруженні сил, плянів виконати вже не вдасться. Іншими словами, постанови останнього пленуму ЦККомпартії України, про що писала ця ж сама газета 22 вересня, виконані не будуть.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ В'ЯЗЕНЬ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

р., своєї антирадянської діяльности не припиняв, а з метою підриву та ослаблення Радянської влади продовжував займатись розпо в с юдженням, виготовленням та зберіганням документів антирадянського змісту з наклепницькими вигадками, що порочать радянський державний та суспільний лад і національну політику Радянського уряду. Отримавши в 1970 р. від невстановленої особи збірку віршів антирадянського змісту „Крик з могили" автора Холодного, вчинивши дарчий надпис, подарував Шабатурі С. в грудні 70 р. підготував і проголосив промову антирадянського наклепницького змісту, де зобразив А. Горську, як борця за нібито багатостраждальну українську землю. Промову в кінці 70 р. приніс Малковій, яка проживає в м. Самборі по вул. Замійській, яка переписа л а текст промови Геля та надіслала в США. 13. 1. 71 р. ця промова була надрукована в журналі „самвидаву" „Український вісник", Но. 4 антирадянського змісту. Текст промови використали в ідеологічній боротьбі спрямованій проти СРСР закордонні націоналістичні центри, надрукувавши її в 1971 р. в газетах „Гомін У к р а ї н и", „Шлях перемоги" та журналі „Визвольний шлях". Цей пасквіль також використали в жовтні 71 р. в своїй наклепницькій антирадянській діяльності закордонна радіостанція „Свобода". Весною 71 р. з метою розповсюдження документів антирадянського змісту Гель написав пасквіль „Декілька слів до видання", в якому зображає засудженого в 1966 р. М. Гориня як нібито „носія ідей, якими живе сьогодні Україна", а також зводить наклеп на радянську дійсність та національні відносини в СРСР, стверджуючи, що нібито український народ задихається в шовіністичному зашморзі геноциду". Цей пасквіль Гель зберігав в себе. Придбав, займаючись антирадянською діяльністю, велику кількість паперу, стрічку для друкарської машинки та 200 акрушів копірувального паперу. В запису про суспільні умови в СРСР Гель, зводячи наклеп на радянську дійсність та сучасні умови життя в СРСР, стверджує, що нібито вони такі як були при царизмі або в часи післяреволюційної столипінської реакції. Радянську державу образливо порівнює нібито з „виготовленою з браком державною машиною", окремі події зображає з ворожих антирадянських позицій. В записах „Першому секретареві, до ст. про Кульчиці", „новий наступ на Україну" зводячи на радянський державний та суспільний лад, Гель стверджує, що нібито в СРСР існує беззаконня та відсутня демократія. Розпочав писати документ про методи ведення боротьби з Радянською владою, яка на думку Геля повинна складатися з 2-ох напрямків — з відкритої опозиції та законспірованого підпілля. Зберігав зб і р к у Красівського „Невольницькі плачі", зберігав 70-71 р. ряд документів антирадянського змісту, які отримав у невстановлених осіб, „Хроника текущих событий" Но. 13, „Відкритий лист І секретареві", в якому зводиться наклеп на вирішення національ н о г о питання в СРСР та стверджується, що нібито національний розвиток української соціялістичної культури не є самостійний, а що н і б и т о спрямовується з боку російської культури. „Відкритий лист до редакції „Літературної України", де зводиться наклеп на суспільні умови життя в СРСР і стверджує, що в СРСР існує нібито атмосфера безкарності, брехні та людоїдський чад", заява гр. Чорновола, останнє слово Чорновола.

Розповсюджуючи антирадянські документи в 1971 р., одержав 3 ст. „Серед снігів" засудженого Мороза' в якій зводиться наклеп на національну політику в СРСР, вихваляється буржуазний націоналізм, містяться заклики до боротьби з нібито існуючою „русифікацією" на Україні. 2 примірники зберігав в громадянки Малкової, яку ознайомив з змістом, а 3-ий забрав з собою. Після арешту Геля Малкова по його вказівці знищила 2 примірники „самвидаву".

В предявленому обвинуваченні Гель І. А. винним себе не визнав і показав, що знайомлячись, розповсюджуючи та зберігаючи документи „самвидаву" він не переслідував мети підриву та ослаблення Радянської влади, а вилучені документи є тільки критикою.

Обвинувачений лист складений 20. VII 72 р. в м. Львові. Підписи: Крайчинський, Рапота, Полудень".

Свято Покрови в парафії св. Тройці в Ірвінгтоні

Сестрицтво св. Покрови при українській православній парафії св. Тройці в Ірвінгтоні урочисто відзначило День своєї патронки, Покрови Пресвятої Богородиці у неділю 13-го жовтня ц.р.

Під час Богослужения Сестрицтво парафії приступило до Сповіді і Святого Причастя. Після св. Літургії о. д-р Юрій Шумовський відправив панахиду за всіх Героїв, впавших за Волю України. Пізніше о. Настоятель відправив молебень за здоров'я Сестрицтва парафії. Церковний хор під керівництвом інж. Дмитра Олійника закінчив урочистості внесенням многоліття для Митрополита і всієї Ієрархії УП-Церкви і Сестрицтва св. Покрови.

У парафіяльній залі відбулася друга частина святкувань Свята св. Покрови. Після проведення молитви о. д-ром Ю. Шумовським, церковний хор відспівав молитву-кантату Бортнянського „Не маємо іншої помочі". О. д-р Ю. Шумовський відчитав історичну доповідь про святкування Святої Покрови на Україні. Член парафії і церковного хору Григорій Венке відчитав два власні вірші про сучасні події на землях України.

Наприкінці святкування відбулося прийняття-гостина всіх присутніх, якою проводила п-і Галина Галій. Під час гостини промовляла голова Сестрицтва св. Покрови Людмила Нагнибіда і голова Парафіяльної Ради Олександер Линник.

Н. Н.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
У США
З глибоким смутком повідомляє, що 10-го жовтня 1974 р. в Торонті, Канада, після тяжкої і довгої хвороби, на 85-му році життя, упокоїлась

†

Проф. Д-р ГАННА ВАСИЛІВНА ЗАКРЕВСЬКА

дійсний член УВАН, б. проф. Київського Університету, проф. Педагогічного Інституту в Києві, директор Геологічного Музею Української Академії Наук у Києві.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА УВАН

†

Ділимося невимовно болючою вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що відійшла від нас у Вічність, наша Найдорожча СЕСТРА

ВІРА МИДЛЯК уроджена СТИСЛОВСЬКА

Тлінні Останки похоронено на Личаківському цвинтарі у Львові.

Горем прибиті:

Чоловік зі Синами та Родиною на Рідних Землях
сестра — СОФІЯ КОРОЛЮК з донькою ІРЕНОЮ РИПАСЕВИЧ і зятем МИХАЙЛОМ і дітьми
сестрінок — інж. МИРОСЛАВ ТРОЯН з дружиною НАДІЄЮ і дітьми
та ближча і дальша Родина в ЗСА й Україні

В другу невимовно болючу річницю відходу в Засвіти нашого Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуня

бл. п. Дмитра Васильвевича

бувшого управителя школи на Рідних Землях в Сухій Волі, повіт Любачів, яка то річниця припадає дня 28-го жовтня 1974 р., будуть відправлені за Його Душу

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ:
дня 28. X. 1974 в укр. кат. церкві Непорочного Зачаття в Детройті, Міш.;
дня 28. X. 1974 в Укр. катедрі св. Володимира і Ольги в Вінніпегу, Канада;
дня 27. X. 1974 в гр.-кат. церкві Пресвятої Покрови в Гермінії, Па.;
дня 28. X. 1974 в Римі, відправить о. д-р Гузар Любомир — Студит.

Родину, Приятелів і Знайомих просять про ласкаві молитви за Душу Покійного —
Дружина, оба Сини і Дочка
з їх Родинами та Внуки

†

З великим болем повідомляємо Родину і Знайомих, що в п'ятницю, 11-го жовтня 1974 року, після довгої і тяжкої недуги, померла наша Найдорожча МАМА і БАБУНЯ

бл. п. МАРІЯ ЗАРИЦЬКА

уроджена 27-го грудня 1890 р. у Винниках коло Львова, вдова по судовім урядникові в Перемишлянах.

ПАНАХИДА була відправлена 13-го жовтня 1974 року в похоронному заведенні І. Сенка, Гемстед, Л. Ай.

ПОХОРОН — у вівторок, 15-го жовтня 1974 р. з церкви св. Миколая на цвинтар Мілвіл, Н. Дж.

Горем прибиті:

сини: ГІЛЯРІЙ з дружиною ЗЕНЕЮ
ВОЛОДИМИР з дружиною ХРИСТИНОЮ
БОГДАН з дружиною ЗЕНЕЮ в Україні
внуки: ВОЛОДИМИР, ЮРІЙ, ГІЛЯРІЙ, МАРІЯ і БОГДАН

У суботу, 12-го жовтня 1974 р. упокоїлася в Бозі
на 50-му році життя

НАДІЯ З НЕДІЛЬСЬКИХ СЛОБОДЯН

ПОХОРОННІ БОГОСЛУЖЕННЯ відбулися в похоронному заведенні Насевичів в понеділок, 14-го жовтня 1974 р. о год. 8-ій вечора.

ПОХОРОНИ з Української Католицької Катедри Непорочного Зачаття у Філадельфії у вівторок, 15-го жовтня 1974 р. о год. 10-ій ранку на український католицький цвинтар у Факс Чейзі, Па.

У глибокому смуткові залишила:

чоловіка — ВАСИЛЯ
синів: СТЕПАНА
МАРКІЯНА
донечку — ЛЯРИССУ
маму — ОЛЬГУ НЕДІЛЬСЬКУ

Замість квітів на свіжу могилу мого Друга і Побратима по Зброї

св. п. Мирона Заклинського

четаря УСС,
пересилаю 10.00 долярів на Українську Вільну Академію Наук в Ню Йорку.

Родині складаємо щире співчуття.

Василь ПОДУБИНСЬКИЙ з Дружиною

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. проф. д-ра КОСТЯ КИСІЛЕВСЬКОГО

переслали на Український Католицький Університет св. Климентія в Римі, на руки Їх Блаженства Патріярха Кир Йосифа — суму 90.00 долярів —

Родина: ГОЛІНАТА Євгенія

НЕБЕШІ: Володимира і Степан
Марія і Орест
Ліда і Євген з дітьми: Богдан, Христина, Адріянка

ГОЛОДОВИЙ ПРОТЕСТ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ліків, які советські„ психіятри" дають Л. Плющеві та іншим по психіятричних в'язницях неможливо перевірити по світових фармакопеях. Для наукового розсліду цієї справи ми пропонували свого часу, щоб українські лікарі на еміграції організували окрему наукову комісію („Лік. Вісник", жовтень 1973).

Про різні голодівки та поведінку органів совєтських каторг, а зокрема про злощасну Володимирську тюрму є вже чимало документів і літератури українською й іншими мовами. Останніми документами стали книжки А. Шифріна, Д. Шумука й Ол. Солженіцина. Студіюючи ці матеріяли, можна вичитати, що голодівки бували різними, а заходи органів каторги — численні, починаючи від того, щоб психічно заломити в'язня і кінчаючи на фізичному насильстві, щоб змусити в'язня бодай частково харчуватися. У процесі голодівок, наприклад, також товариші - в'язні собі допомагали якоюсь мінімальною кількістю харчу, щоб витримати голодовий протест довше. Часто йшлося про офіційний протест у формі відмови приймання в'язничного чи каторжного харчу.

Яку саме форму голодового протесту вибрав В. Мороз, ми не знаємо. Яку форму заходів супроти нього вибрав КҐБ, — знаємо ще менше. Знаємо лише те, що психічно В. Мороза не заломали, інакше його „заяви" вже розтрублювали б по цілому світі, зокрема, щоб вбити клина в еміграцію й осмішити міжнародні заходи.

Не маємо сумніву, що В. Мороз у своїй очайдушності був готовим уже сотню разів смерти, „щоб інші могли жити". Це його психологічний стиль, і таких історія знає та поважає. Але він — і цілком правильно — вибрав, замість смерти, методи дії і протесту за людські права і закономірні привілеї свого народу, інакше він взяв би револьвера в руки або вчинив самогубство. Його протестом були його есеї, статті, навіть виступ на суді. Таким його протестом стала певна форма голодівки.

Тому, гадаємо, не наголошення голодівки „аж до" було б правильним у наших акціях за Права Людини в СССР й Україні, а просто наголошення голодового протесту, як одного із засобів боротьби із рабством. Не такий-то день Морозової голодівки „аж до", бо тоді треба б очікувати або його смерти, або ж негайного розвалу СССР. Першого ми не хочемо, а друге ще на горизонті, але, на жаль, ще не в остаточній дії. Це — такий-то день Морозового чергового — тим разом голодового — протесту, і такий же день нашої із ним та іншими дисидентами співдії за ту саму ціль.

До

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303

ЗАМОВЛЕННЯ

Бажаю (смо) закупити в Корпорації Дому Українського Народного Союзу боргове зобов'язання на суму $..............

і залучую (смо) належність чеком (банковим переказом) в сумі $..............

Ім'я і прізвище .... Ім'я і прізвище ....

Число Соціяльного Забезпечення .... Число Соціяльного Забезпечення ....

Адреса .... Адреса ....

Received on ....

Issued on .... Note No. ....

НОВА КАРТА УКРАЇНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

голосних, але Конґресова система цього не бере до уваги, тим то автор всюди транслітерував наше в англ. v, напр., Terebovla, Poltava, Volodymyr Volynskyi.

Букви Ж, Х, Ч, Ш, Ц автор передав звичайними англійськими, які не вимагають комбінацій, напр., наше Г написав англ. h, а наше Ґ англ. g. — Halychyna.

Російські назви на російській території автор писав в російській вимові, а польські слова — у польській вимові. Це єдиноправильна система писати слов'янські географічні назви.

Тільки в двох випадках автор не дотримав засади і зробив ухил — саму назву Україна написав не за українською, а за чужою вимовою (німецько-англійською) і зам. Ukraina написав Ukraine, хоч написав Kyїv, а під ним (Kiev) або Rivne, а в дужках (Rovno).

Другий ухил, це його власне ім'я, яке він „транслітерував" як Andrew, замість Andrii. Цим він порушив закон транслітерації, який прийняв для всіх інших, крім себе. Це хиба багатьох українців. Це значить, що треба рішитися, що своє ім'я й прізвище та інші наші власні й географічні назви треба вірно транслітерувати, а не перекладати або уподібнювати до чужого. Це для нас повинно стати засадою.

Для орієнтації подаємо нижче абетку Конґресової бібліотеки, якою там транслітерують або, по-нашому, „перебуквовують" чи „перелітеровують" слов'янські назви:

а — a	н — h
б — b	о — o
в — v	п — p
г — h	с — s
ґ — g	р — r
д — d	т — t
е — e	у — u
є — ie	ф — f
ж — zh	х — kh
з — z	ц — ts
и — y	ч — ch
і — i	ш — sh
ї — ї	щ — shch
й — i	ю — iu
к — k	я — ia
л — l	ай — ai
м — m	ий — yi
	м. зн. ь – (')

Спортові ігрища

Запах голубців, еґ-фу-янґ, „гарячих песиків" і шишкібаб. Шотляндська оркестра, гопак, Індіянські танки; копаний м'яч, крикет, джудо. Литовський бурштин, турецьке срібло, індійський бронз, українські писанки.

Що це все має спільного зі собою?! Додайте співучасть 21 народів та 10,000 глядачів і маєте 4-ий Рочестерський Міжнародний Фестиваль, присвячений тим народам що живуть у Рочестері.

То не національна гордість, але просто факт, що українська участь у фестивалю була найбільша та найкраще підготована.

Пані із 46-го Відділу Союзу Українок (молодшого), місяцями підготовлялися; виступали на телевізії та радіо, випікали кераміку, малювали писанки та друкували летючки.

Під час фестивалю членки СУА, в народних строях відповідали на запити „чужинців", як також показували як вишивати та писати писанки, при чому й глядачі могли спробувати це виконувати.

Тисячі голубців, вареників і пирогів та казани борщу, які Рочестерська Пластова Станиця приготовила й гріла на полевих кухонках „зникли" за 4 години.

Окрім виставки була програма пісень та танків і навіть спорту.

Як і кожнорічно, наші пластунки зачарували глядачів, не тільки в'язанкою народних пісень, але й своїм мальовничим виглядом.

Українську частину програми закінчив виступ Рочестерської танцювальної групи „Черемош".

Юрій Ігор Павлічко

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 19-го ЖОВТНЯ 1974 р.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 372 Відд. о год. 7-ій веч. в Іґл Гол, 210 Черч вул. Проситься чл. прибути на збори. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорн. Січ 14 Відд. о год. 7-ій веч. в приміщенні Чор. Січі, 688 Сенфорд Аве. Проситься прибути і вирівняти чл. вкладки або посилати на адресу секретаря — М. Н. Отрок, Rd. 2, Box 102, Cranbury, N.J. 08512. — Управа.

НЕДІЛЯ, 20-го ЖОВТНЯ 1974 р.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. Триквартальні збори Т-ва Запор. Січ 206 Відд. о год. 1-ій по пол. в парафіяльній залі, 74 Гаррис Аве. На зборах буде фінансовий звіт та інші важні справи. Проситься чл. прибути. — Управа.

СПОРТ

„УСК" — „ТРИЗУБ" (Філядельфія) (0:2) 2:2

На кожних футбольних змаганнях між двома суперниками цього спорту „УСК-ом" - Н.Й. та „Тризубом" — Філядельфія прибуває багато зацікавлених симпатиків обох сторін, щоб переконатися, котра із них краща. Цим разом у неділю 6 жовтня ц.р. на площу Метрополітан Оваль прибуло багато українських глядачів, щоб остаточно переконатися, чи „УСК" має можливості змагатися у Вищій Німецько - Американській Оберлізі.

Цим разом змагуни „УСК" відповіли: „Так"!

Під час гри виказалося, що „Тризуб" був доволі сильним противником, з доброю кондицією та технікою. У першій половині „Тризуб" провадив 2:0.

У другій половині усківці не лише були рівнорядним партнером, але частіше атакували ворота „Тризуба," у висліді чого прийшло вирівняння із стрілів А. Римарчука на 60-ій хв., у підворітному замішанні, та на 70-ій хв. із стрілу Дуранте, якого добив Дельґадо.

Гра у цій половині була більш оживлена з хвилею переходу М. Чарного до лінії нападу, одначе він був би більш корисний на лучнику, чим на крилі; зате змагун ч. 13 (чорний) кращий був на оборонних позиціях, як на правому крилі.

Важливо, що УСК щойно у цих четвертих змаганнях здобув першу цінну точку та з цим теперішнім складом дає запоруку осягнути кращі висліди. „Тризуб" заграв досить гостро, у висліді чого був контужений оборонець „УСК-у", а поважніше воротар Шуляж, зловивши м'яч в руки, був заатакований напасником „Тризуба", ще у першій половині. Шуляжа добре заступив запасний воротар Кофі, який оборонив кілька небезпечних стрілів.

Склад „УСК-у": Шуляж, Лада, Васкез, Чатковський, Дос Сантос, Фрост, Дельґадо, Дуранте, Тайлор, М. Чарний, А. Римарчук, Нолшен, Кофі.

І. Д.

—□—

Спортові Вісті „Тризуба" з Філядельфії

У неділю 22-го вересня „Тризуб" — „Інтер - Джуліяна", вислід 0:0. Нерішений вислід в нюйоркських змаганнях треба вважати за успішний. У тих змаганнях домінувала амбітна й жертвенна гра молодих змагунів „Тризуба". Понад тисячу глядачів, у тому багато українців, симпатизували з нашою командою.

Аматорська дружина й доріст „Тризуба" осягнули рекордові висліди на змаганнях у неділю 22-го вересня. Наші команди у п'ятьох змаганнях стрілили противникам 32-оє воріт.

Аматорська команда, високо перемогла дружину Річмонд (7:0). Ворота для нашої команди здобули: Ігор Коваленко 5 і Ілько Підперигора 2. В складі нашої команди є виключно українські змагуни.

Наймолодша команда „Тризуба" до 12-го р. життя, якою опікуються Вол. Куденко і Федун виграла під ряд троє і два нерішених змагання, в показнику табелі гор вона є на першому місці. Дружиною „Тризуба" від 13-го року життя опікується: Михайло Хромяк, а тренером є п. Мечник. Дружиною учнівською до 16-го р. життя опікується: Я. Козак, М. Кузьма а тренером є С. Кундеревич. Юніторською дружиною „Тризуба" опікується Роман Беднарський і вона змагатиметься від половини листопада ц.р. В усіх командах „Тризуба" є зареєстрованих 127 змагунів.

У неділю 29-го вересня перша команда „Тризуба" перемогла хорватську команду „Кроатію" 1:0. Після незвичайно емоційної й на високому рівні гри обох команд, єдині ворота для нашої команди здобув Дучіллі.

Р. С.

ТАРЗАН, Ч. 7192. Невдалий напад.

Напасники зрадили свою присутність власною незграбністю — а виявив їх також гострий слух Тарзана...

Я вбив одного, Тарзане!! А-а-а-х!!!

А цей, Петре, вбив сам себе!